

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

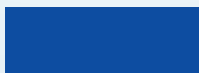

ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟ **ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**

---

*Προβληματισμοί και σενάρια
για την ΕΕ των 27 έως το
2025*

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
COM(2017)2025 της 1 Μαρτίου του 2017

Rue de la Loi / Wetstraat, 200
1040 Bruxelles/Brussels
+32 2 299 11 11

Πρόλογος

Στις 25 Μαρτίου 2017, 27 ηγέτες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα σταθούν στη Ρώμη ενωμένοι με δεσμούς ειρήνης και φιλίας.

Αυτό από μόνο του αποτελεί επίτευγμα το οποίο πολλοί θα θεωρούσαν αδιανόητο όταν τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη συμφωνούσαν τις Συνθήκες της Ρώμης, πριν από 60 χρόνια.

Καθώς πλησιάζουμε στην επέτειο αυτή, η σκέψη μας πηγαίνει σ' αυτούς οι οποίοι, πριν από εμάς, ονειρεύτηκαν για την Ευρώπη αυτό που έχει πλέον γίνει μία πραγματικότητα. Τώρα είναι η στιγμή να αναλογιστούμε με υπερηφάνεια τα επιτεύγματά μας και να υπενθυμίσουμε στους εαυτούς μας τις αξίες που μας ενώνουν.

Ωστόσο, η Ρώμη πρέπει να αποτελέσει επίσης την αφετηρία ενός νέου κεφαλαίου. Μπροστά μας βρίσκονται σημαντικές προκλήσεις: για την ασφάλειά μας, για την ευημερία των λαών μας, για τον ρόλο που θα κληθεί να διαδραματίσει η Ευρώπη σε έναν ολοένα και πιο πολυπολικό κόσμο. Μια ενωμένη Ευρώπη 27 κρατών πρέπει να διαμορφώσει η ίδια το πεπρωμένο της και να σμιλεύσει ένα όραμα για το μέλλον της.

Η παρούσα Λευκή Βίβλος αποτελεί τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σ' αυτό το νέο κεφάλαιο του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Θέλουμε να δρομολογήσουμε μια διαδικασία με την οποία η Ευρώπη θα καθορίσει η ίδια την πορεία της. Θέλουμε να χαρτογραφήσουμε τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που βρίσκονται μπροστά μας και να παρουσιάσουμε τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε συλλογικά να επιλέξουμε να απαντήσουμε σ' αυτές.

Τους προσεχείς μήνες θα διεξαχθεί σε ολόκληρη την ήπειρό μας ευρεία συζήτηση, στην οποία θα συμμετάσχουν, μεταξύ άλλων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα εθνικά κοινοβούλια, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές και η κοινωνία των πολιτών γενικότερα. Θα αναλάβω να προωθήσω τις ιδέες που θα κατατεθούν στο πλαίσιο της

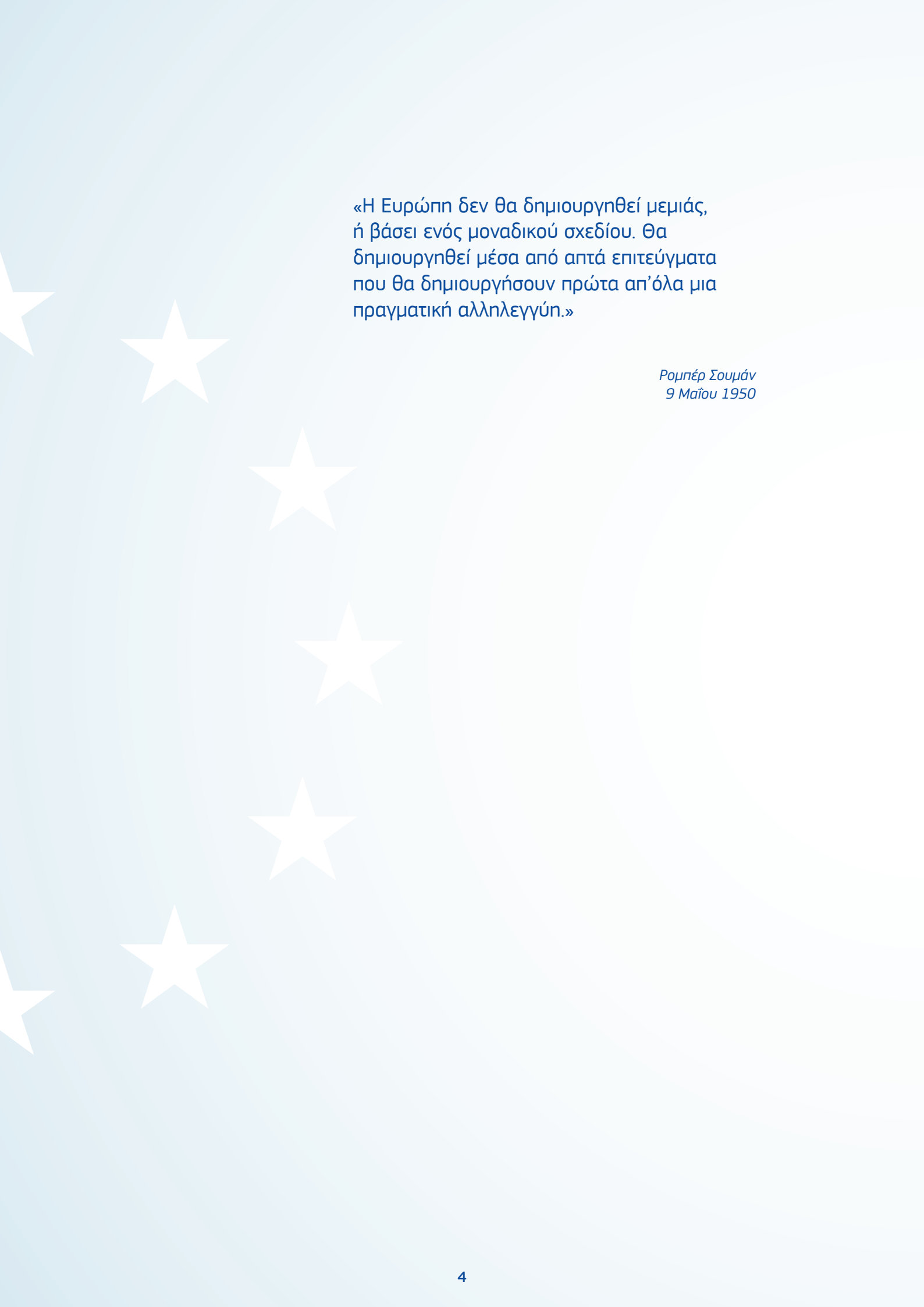

συζήτησης αυτής, ενώ θα εκθέσω και τις προσωπικές μου απόψεις για το μέλλον της Ευρώπης, στην ομιλία μου για την κατάσταση της Ένωσης, τον Σεπτέμβριο του 2017. Στόχος μου είναι να βοηθήσω το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να συναγάγει τα πρώτα του συμπεράσματα έως το τέλος του έτους και να αποφασίσει την κατεύθυνση που θα πρέπει να ακολουθήσουμε, ώστε να τεθεί σε εφαρμογή ενόψει των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του Ιουνίου του 2019.

Καθώς θα αποφασίζουμε ποιον δρόμο να επιλέξουμε, θα πρέπει να θυμόμαστε ότι η Ευρώπη άκμαζε κάθε φορά που ήμασταν ενωμένοι, τολμηροί και πεπεισμένοι ότι μαζί μπορούμε να διαμορφώσουμε το μέλλον μας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αλλάξει τις ζωές μας προς το καλύτερο. Πρέπει να διασφαλίσουμε ότι θα εξακολουθήσει να το πράττει για όλους εκείνους που θα μας ακολουθήσουν.

Jean-Claude Juncker
1 Μαρτίου 2017

«Η Ευρώπη δεν θα δημιουργηθεί μεμιάς,
ή βάσει ενός μοναδικού σχεδίου. Θα
δημιουργηθεί μέσα από απτά επιτεύγματα
που θα δημιουργήσουν πρώτα απ'όλα μια
πραγματική αλληλεγγύη.»

*Ρομπέρ Σουμάν
9 Μαΐου 1950*

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	3
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
2. ΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΔΡΟΥΝ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	8
3. ΠΕΝΤΕ ΣΕΝΑΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΕΩΣ ΤΟ 2025	15
ΣΕΝΑΡΙΟ 1: ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	16
ΣΕΝΑΡΙΟ 2: ΤΙΠΟΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ	18
ΣΕΝΑΡΙΟ 3: ΟΣΟΙ ΘΕΛΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΚΑΝΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ	20
ΣΕΝΑΡΙΟ 4: ΚΑΝΟΥΜΕ ΛΙΓΟΤΕΡΑ ΜΕ ΠΙΟ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	22
ΣΕΝΑΡΙΟ 5: ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΠΟΛΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ	24
4. Η ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ	26
5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΕΥΚΗΣ ΒΙΒΛΟΥ	28
ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΣΕΝΑΡΙΑ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	29

1. Εισαγωγή

Επί σειρά γενεών η Ευρώπη ήταν πάντοτε το μέλλον.

Ξεκίνησε με το όραμα του Altiero Spinelli και του Ernesto Rossi, πολιτικών κρατουμένων τους οποίους ένα φασιστικό καθεστώς είχε φυλακίσει στο νησί Βεντοτένε κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Το μανιφέστο τους, *Για μια ελεύθερη και ενωμένη Ευρώπη*, περιέγραφε την εικόνα ενός τόπου στον οποίο σύμμαχοι και αντίπαλοι ενώνονταν για να διασφαλίσουν ότι οι «παλιοί παραλογισμοί» της Ευρώπης δεν θα επέστρεφαν ποτέ ξανά. Πριν από εξήντα χρόνια τα ιδρυτικά μέλη της ΕΕ, εμπνευσμένα από το όνειρο αυτό ενός ειρηνικού, κοινού

Το Μανιφέστο του Βεντοτένε

μέλλοντος, ξεκίνησαν ένα μοναδικό και φιλόδοξο ταξίδι ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Συμφώνησαν να επιλύουν τις διαφορές τους γύρω από ένα τραπέζι και όχι πια στο πεδίο της μάχης. Αντικατέστησαν τη χρήση των ενόπλων δυνάμεων με τη δύναμη του νόμου. Άνοιξαν το δρόμο για τη συμμετοχή και άλλων χωρών και, με τον τρόπο αυτό, ένωσαν ξανά την Ευρώπη και μας έκαναν ισχυρότερους.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, το ταραγμένο μας παρελθόν έχει παραχωρήσει τη θέση του σε μια ειρήνη που διαρκεί πλέον επτά δεκαετίες και σε μια διευρυμένη Ένωση 500 εκατομμυρίων πολιτών, που ζουν ελεύθερα σε μια από τις πλέον ευημερούσες οικονομίες του κόσμου. Οι εικόνες των μαχών στα χαρακώματα και στα πεδία του Βερντέν ή μιας ηπείρου χωρισμένης από το Σιδηρόν Παραπέτασμα και το Τείχος του Βερολίνου έχουν αντικατασταθεί από την εικόνα μιας Ένωσης που ξεχωρίζει ως φάρος ειρήνης και σταθερότητας.

Η θυσία των προηγούμενων γενεών δεν πρέπει να ξεχαστεί ποτέ. Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ελευθερία και η δημοκρατία κερδήθηκαν δύσκολα και δεν πρέπει να εγκαταλειφθούν ποτέ. Ακόμη και αν οι σημερινοί Ευρωπαίοι δεν αισθάνονται όλοι την ανάγκη προσήλωσης στην ειρήνη κατά τον ίδιο τρόπο με τους γονείς ή τους παππούδες τους,

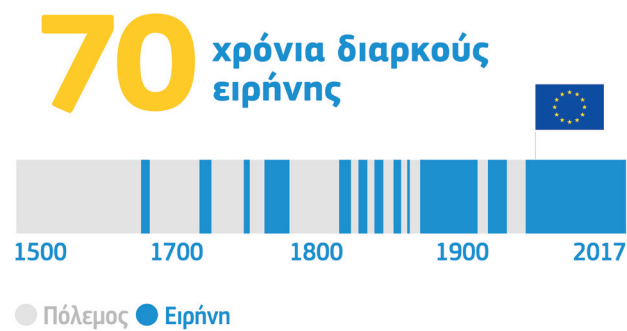
οι βασικές αυτές αξίες εξακολουθούν να μας ενώνουν.

Η ΕΕ είναι πλέον ο τόπος όπου οι Ευρωπαίοι μπορούν να απολαμβάνουν μια μοναδική πολυμορφία πολιτισμών, ιδεών και παραδόσεων, σε μια Ένωση που καλύπτει τέσσερα εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα. Είναι ο τόπος όπου έχουν σφυρηλατήσει δεσμούς ζωής με άλλους Ευρωπαίους, και ο τόπος όπου μπορούν να ταξιδεύουν, να σπουδάζουν και να εργάζονται χωρίς να περιορίζονται από εθνικά σύνορα και χωρίς να αλλάζουν νόμισμα. Είναι ο τόπος όπου η ισότητα δεν είναι απλώς σύνθημα, αλλά αξία για την οποία εξακολουθούμε να μαχόμαστε.

Παρ' όλα αυτά, πολλοί Ευρωπαίοι θεωρούν είτε ότι η Ένωση είναι υπερβολικά απόμακρη είτε ότι παρεμβάινει υπερβολικά στην καθημερινή ζωή τους. Άλλοι αμφισβητούν την προστιθέμενη αξία της και αναρωτιούνται πώς η Ευρώπη βελτιώνει το βιοτικό τους επίπεδο. Και για πάρα πολλούς Ευρωπαίους, η ΕΕ απέτυχε να ανταποκριθεί στις προσδοκίες τους καθώς αγωνιζόταν να αντεπεξέλθει στη χειρότερη χρηματοπιστωτική, οικονομική και κοινωνική κρίση της μεταπολεμικής ιστορίας της.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη δεν δείχνουν σημάδια υποχώρησης. Η οικονομία μας ανακάμπει από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, αλλά τα αποτελέσματα της ανάκαμψης δεν έχουν ακόμη διαχυθεί επαρκώς ομοιόμορφα. Περιοχές της γειτονιάς μας έχουν αποσταθεροποιηθεί, με αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη προσφυγική κρίση μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Τρομοκρατικές επιθέσεις έχουν πλήξει την καρδιά πόλεων μας. Νέες παγκόσμιες δυνάμεις αναδύονται, την ώρα που οι παλιές δυνάμεις έχουν να αντιμετωπίσουν νέες πραγματικότητες. Και τη χρονιά που μας πέρασε, ένα από τα κράτη μέλη μας φήμισε να αποχωρήσει από την Ένωση.

Ωστόσο, η σημερινή κατάσταση δεν είναι ανάγκη να περιορίσει το μέλλον της Ευρώπης. Η Ένωση συχνά οικοδομήθηκε μέσα σε κρίσεις και «στραβοπατήματα». Από την Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα, που κατέρρευσε

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

πριν καν συσταθεί κατά τη δεκαετία του 1950, και τις συναλλαγματικές κρίσεις της δεκαετίας του 1970, έως τις ματαιωθείσες προσχωρήσεις χωρών και τα απορριπτικά για την Ευρώπη αποτελέσματα δημοψηφισμάτων κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η Ευρώπη πάντοτε βρισκόταν σε σταυροδρόμι και πάντοτε κατάφερε να προσαρμοστεί και να εξελιχθεί. Μόνο τα τελευταία 25 χρόνια, οι Συνθήκες του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ και της Νίκαιας μεταρρύθμισαν και μετασχημάτισαν ριζικά μια Ένωση η οποία υπερδιπλασιάστηκε σε μέγεθος. Η Συνθήκη της Λισαβόνας, και η δεκαετής συζήτηση που προηγήθηκε της υπογραφής της, άνοιξε ένα νέο κεφάλαιο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, το οποίο ακόμη διαθέτει αναξιοποίητο δυναμικό.

Ακολουθώντας το παράδειγμα των προηγούμενων γενεών, πρέπει να ανταποκριθούμε στο έργο που έχουμε μπροστά μας με μια απάντηση που δεν θα είναι απλώς νοσταλγική ή βραχυπρόθεσμη. Αντίθετα, η απάντησή μας πρέπει

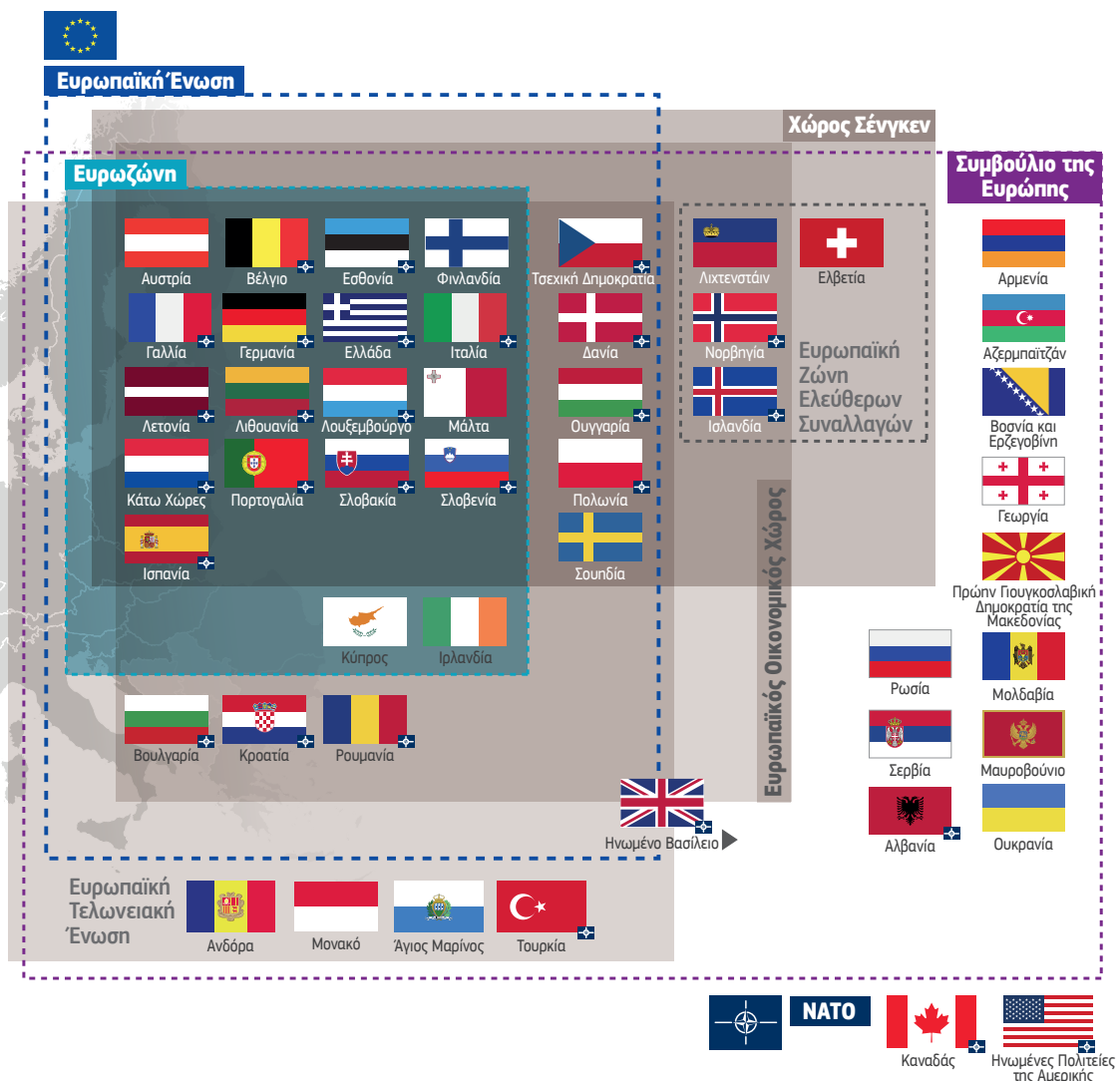
να στηρίζεται σε μια κοινή προοπτική και στην κοινή πεποίθηση ότι η συσπειρωσή μας θα αποφέρει κέρδη για τον καθένα από εμάς.

Καθώς οι 27 αρχηγό κρατών ή κυβερνήσεων της ΕΕ θα συνέρχονται στη Ρώμη για τον εορτασμό της 60ής επετείου του κοινού μας εγχειρήματος, πρέπει να κοιτάξουμε για ακόμη μια φορά προς τα εμπρός.

Η παρούσα Λευκή Βίβλος χαρτογραφεί τις κινητήριες δυνάμεις αλλαγής κατά την προσεχή δεκαετία και παρουσιάζει μια σειρά σεναρίων για το πώς θα μπορούσε να εξελιχθεί η Ευρώπη έως το 2025. Στο πλαίσιο αυτό, ανοίγει μια συζήτηση η οποία θα πρέπει να μας βοηθήσει να επικεντρώσουμε τη σκέψη μας και να βρούμε νέες απαντήσεις σε ένα παλιό ερώτημα:

Ποιο είναι το μέλλον που θέλουμε για εμάς τους ίδιους, για τα παιδιά μας και για την Ένωσή μας;

Η Ευρώπη σήμερα

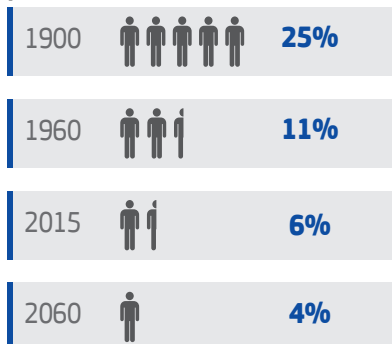
2. Οι δυνάμεις που επιδρούν στο μέλλον της Ευρώπης

ΜΙΑ ΘΕΣΗ ΠΟΥ ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΕΝΑΝ ΚΟΣΜΟ ΠΟΥ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ

Η Ευρώπη αποτελεί την πατρίδα της μεγαλύτερης ενιαίας αγοράς και του δεύτερου περισσότερο χρησιμοποιούμενου νομίσματος στον κόσμο. Είναι η μεγαλύτερη εμπορική δύναμη και ο μεγαλύτερος χορηγός αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας. Χάρη, εν μέρει, στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», το μεγαλύτερο πολυεθνικό πρόγραμμα έρευνας παγκοσμίως, η Ευρώπη βρίσκεται στην αιχμή της καινοτομίας. Διαθέτει πραγματική διπλωματική ισχύ και συμβάλλει στην οικοδόμηση ενός ασφαλέστερου και περισσότερο βιώσιμου κόσμου, όπως αποδεικνύουν, για παράδειγμα, η ιστορική συμφωνία με το Ιράν για το πυρηνικό του πρόγραμμα και ο ηγετικός ρόλος που διαδραμάτισε η ΕΕ στη συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα και στην έγκριση, από τα Ηνωμένα Έθνη, των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης για το 2030. Την επιρροή μας αυτή επαυξάνουν η στενή συνεργασία μας με το ΝΑΤΟ και ο ενεργός μας ρόλος στο Συμβούλιο της Ευρώπης.

Η Ευρώπη ασκεί έλξη σε πολλούς από τους εταίρους της. Μολονότι δεν αναμένεται να υπάρξει άλλη προσχώρηση στην ΕΕ βραχυπρόθεσμα, η ίδια η προοπτική

Το μερίδιο της Ευρώπης στον παγκόσμιο πληθυσμό μειώνεται

Πηγή: Τμήμα Στατιστικής των ΗΕ και Eurostat, ΕΕ-27

προσχώρησης αποτελεί ισχυρό μέσο για την προώθηση της σταθερότητας και της ασφάλειας στα σύνορά μας. Η ΕΕ συνεργάζεται ενεργά με τις γειτονικές της χώρες, τόσο της Ανατολής όσο και του Νότου. Από την ενισχυμένη εταιρική σχέση μας με την Ουκρανία έως την ευρείας κλίμακας συνεργασία μας με τους εταίρους μας από την Αφρική, ο ρόλος της Ευρώπης ως παγκόσμιας θετικής δύναμης είναι σημαντικότερος από ποτέ.

Ωστόσο, η θέση μας αυτή αποκρύπτει μία απλή

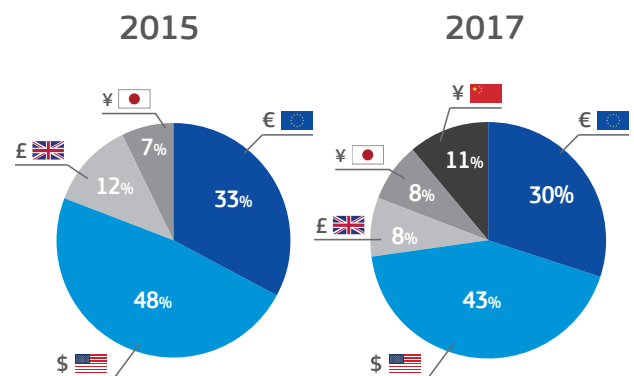
πραγματικότητα: η βαρύτητα της Ευρώπης στον κόσμο συρρικνώνεται, την ώρα που άλλα μέρη στον κόσμο ενισχύονται. Το 1900 αντιστοιχούσε στην Ευρώπη το 25 % περίπου του παγκόσμιου πληθυσμού. Έως το 2060 θα αντιστοιχεί στην Ευρώπη σε λιγότερο από το 5 %. Έως τότε, κανένα κράτος μέλος δεν θα διαθέτει πληθυσμό που να υπερβαίνει το 1 % του παγκόσμιου πληθυσμού.

Το μερίδιο της Ευρώπης στο παγκόσμιο ΑΕΠ συρρικνώνεται

	2004	2015	
Ηνωμ. Πολ. της Αμερικής	28%	24%	↓
ΕΕ-28	26%	22%	↓
Ιαπωνία	11%	6%	↓
Ηνωμένο Βασίλειο	5%	4%	↓
Κίνα	5%	15%	↑
Καναδάς	2%	2%	→
Μεξικό	2%	2%	→
Βραζιλία	<2%	2%	↑
Ινδία	<2%	3%	↑
Υπόλοιπος κόσμος	18%	21%	↑

Πηγή: Eurostat και Τμήμα Στατιστικής των ΗΕ

Το ευρώ αποτελεί πλέον παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, αλλά άλλοι παράγοντες κερδίζουν βαρύτητα

(Σημείωση: το γράφημα δείχνει την πρόσφατη μεταβολή στο καλάθι νομισμάτων που χρησιμοποιείται ως σημείο αναφοράς από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, με τα λεγόμενα «Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα» του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου)

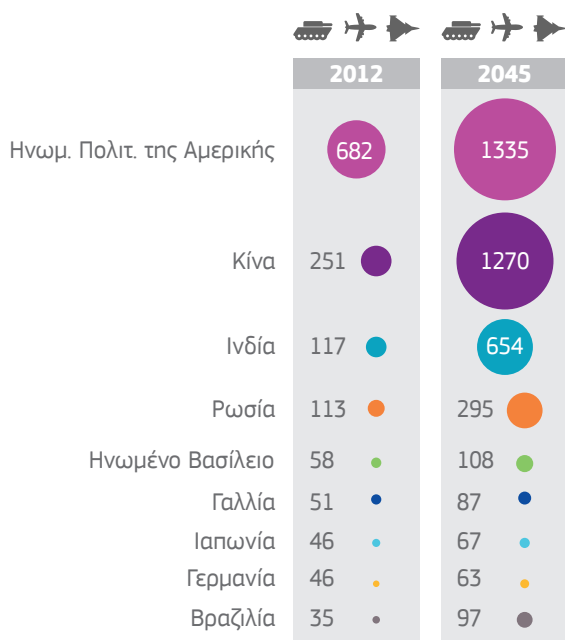
Πηγή: Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τα στοιχεία αφορούν τις 30/11/2015 και τις 24/02/2017 αντιστοίχως

Η οικονομική ισχύς της Ευρώπης αναμένεται επίσης να μειωθεί σε σχετικές τιμές, καθώς το ΑΕΠ της Ευρώπης θα αντιστοιχεί σε πολύ λιγότερο από το 20 % του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2030, έναντι ποσοστού περίπου 22 % σήμερα. Η ταχέως αυξανόμενη επιρροή των αναδυόμενων οικονομιών καθιστά επιτακτικότερη την ανάγκη της Ευρώπης να μιλά με μία φωνή και να δρα με το συλλογικό βάρος των επιμέρους μερών της.

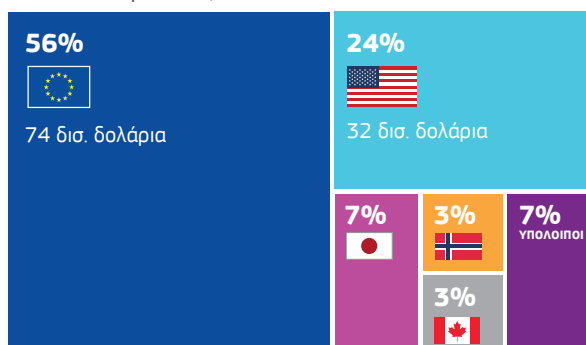
Η συσσώρευση στρατιωτικών δυνάμεων στα ανατολικά σύνορά μας, ο πόλεμος και η τρομοκρατία στη Μέση Ανατολή και την Αφρική, και η αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση σε ολόκληρο τον κόσμο αποτελούν απτά παραδείγματα ενός διαρκώς οξυνόμενου παγκόσμιου περιβάλλοντος. Η ανάγκη να προβληματιστούμε σχετικά με το πώς μπορούμε να αποτρέψουμε, να απαντήσουμε και να προστατευθούμε από απειλές, η μορφή των οποίων μπορεί να κυμαίνεται από μεγάλης κλίμακας κυβερνοεπιθέσεις έως πιο παραδοσιακές μορφές επίθεσης, είναι πιο επιτακτική από ποτέ. Το ΝΑΤΟ θα εξακολουθήσει να παρέχει στρατιωτική ασφάλεια για τις περισσότερες από τις χώρες της ΕΕ, πλην όμως η Ευρώπη δεν μπορεί να φανεί αφελής, αλλά πρέπει να μεριμνήσει για την ασφάλειά της. Η «ήπια δύναμη» δεν είναι πλέον αρκετά δυνατή, όταν η ισχύς μπορεί να υπερκεράσει τους κανόνες.

Οι αμυντικές δαπάνες αναμένεται να διπλασιαστούν έως το 2045 στην πλειονότητα των χωρών που δαπανούν μεγάλα ποσά στον αμυντικό τομέα (σε δισεκατ. δολάρια ΗΠΑ)

Πηγή: Έκθεση του Υπουργείου Άμυνας του Ηνωμένου Βασιλείου: Strategic Trends Programme: Global Strategic Trends – Out to 2045

Η ΕΕ αποτελεί το μεγαλύτερο χορηγό αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας (ποσοστό επί του συνόλου σε δισεκατ. Δολάρια ΗΠΑ)

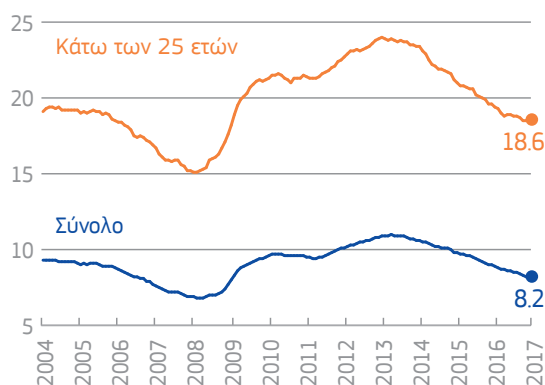
Πηγή: Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη, 2015, ΕΕ=ΕΕ και τα κράτη μέλη της

Ενώ ο κόσμος ουδέποτε ήταν μικρότερος ή καλύτερα διασυνδεδεμένος, η επιστροφή του απομονωτισμού έχει εγείρει αμφιβολίες για το μέλλον του διεθνούς εμπορίου και της πολυμέρειας. Η ευημερία της Ευρώπης και η ικανότητά της να υπερασπίζεται τις αξίες μας στην παγκόσμια σκηνή θα εξακολουθήσουν να εξαρτώνται από τον ανοιχτό της χαρακτήρα και τους ισχυρούς της δεσμούς με τους εταίρους της. Ωστόσο, η υπεράσπιση του ελεύθερου και προοδευτικού εμπορίου και η διαμόρφωση της παγκοσμιοποίησης κατά τρόπον ώστε να αποβεί προς όφελος όλων θα αποτελούν μια ολοένα σημαντικότερη πρόκληση.

ΡΙΖΙΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση που άρχισε το 2008 στις Ηνωμένες Πολιτείες συντάραξε συθέμελα την Ευρώπη. Χάρη στην αποφασιστική δράση, η οικονομία της ΕΕ έχει πλέον επανέλθει σε πιο σταθερή βάση, ενώ η ανεργία έπεσε στο χαμηλότερο επίπεδο από τότε που ξεκίνησε η «μεγάλη οικονομική ύφεση». Ωστόσο, η ανάκαμψη είναι ακόμη άνισα κατανομημένη στην κοινωνία και στις περιφέρειες. Η αντιμετώπιση της κρίσης, από τη μακροχρόνια ανεργία έως τα υψηλά επίπεδα του δημόσιου

Τα επίπεδα ανεργίας μειώνονται, αλλά παραμένουν υψηλά στην ΕΕ-28

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

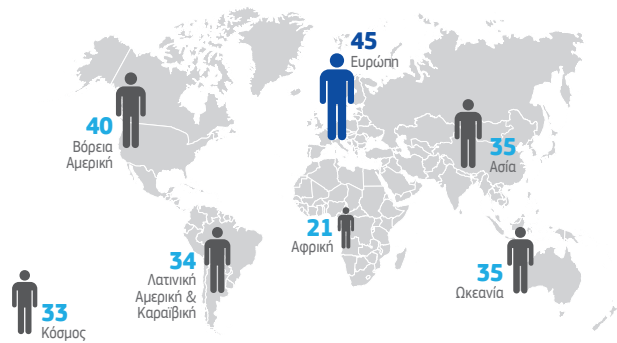
και του ιδιωτικού χρέους σε πολλά μέρη της Ευρώπης, εξακολουθεί να αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα.

Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ για τη νεότερη γενιά. Για πρώτη φορά μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο υπάρχει πραγματικός κίνδυνος για τους νεαρούς ενήλικους της σημερινής γενιάς να βρεθούν σε χειρότερη θέση απ' ό,τι οι γονείς τους. Η Ευρώπη δεν μπορεί να χάσει την πιο μορφωμένη ηλικιακή ομάδα που είχε ποτέ και να αφήσει την ανισότητα μεταξύ των γενεών να καταδικάσει το μέλλον της.

Οι εξελίξεις αυτές πυροδοτήσαν αμφιβολίες όσον αφορά την κοινωνική οικονομία της αγοράς της ΕΕ και την ικανότητά της να τηρήσει την υπόσχεσή της να μην παραμεληθεί κανείς και να εξασφαλιστεί ότι κάθε γενιά θα είναι σε καλύτερη θέση από την προηγούμενη. Αυτό έγινε ιδιαίτερα αισθητό στη ζώνη του ευρώ, υπογραμμίζοντας την ανάγκη να ολοκληρωθεί η Οικονομική και Νομισματική Ένωση και να ενισχυθεί η σύγκλιση των οικονομικών και των κοινωνικών επιδόσεων. Η προσπάθεια να καταστεί η ευρωπαϊκή οικονομία πιο ανταγωνιστική, χωρίς αποκλεισμούς, πιο εύκαμπτη και πιο ανθεκτική στις μελλοντικές εξελίξεις δεν θα είναι λιγότερο απαιτητική τα προσεχή έτη.

Η Ευρώπη γερνά γρήγορα και το προσδόκιμο ζωής έχει φτάσει σε πρωτοφανή επίπεδα. Με διάμεση ηλικία τα 45

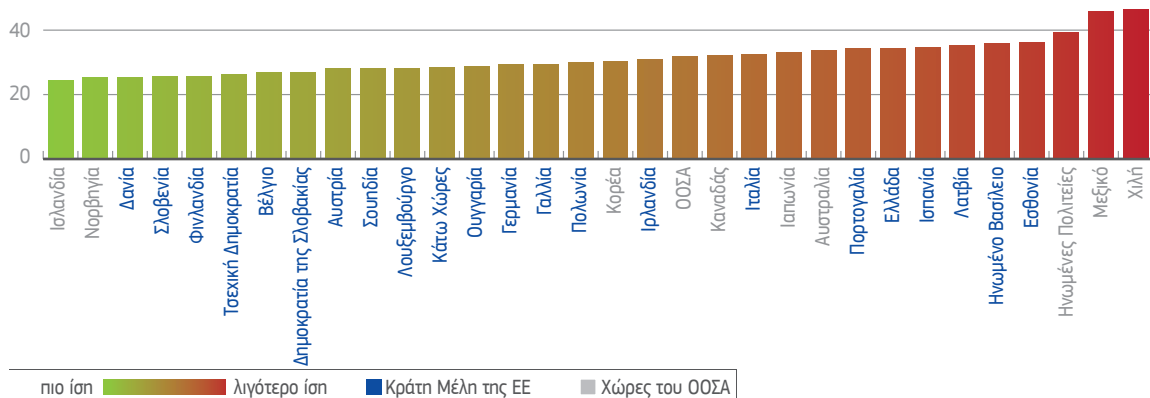
Οι Ευρωπαίοι θα είναι οι πιο «ηλικιωμένοι» στον κόσμο έως το 2030 (διάμεση ηλικία κατά περιοχή του κόσμου)

Πηγή: Έκθεση Rand Europe για το ESPAS, 2013

έτη, η Ευρώπη θα είναι έως το 2030 η περιοχή με τον γρηραιότερο πληθυσμό στον κόσμο. Οι νέες οικογενειακές δομές, ο μεταβαλλόμενος πληθυσμός, η αστικοποίηση και ο πιο πολύμορφος εργασιακός βίος επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο είναι δομημένη η κοινωνική συνοχή. Σε διάστημα μιας γενιάς ο μέσος Ευρωπαίος εργαζόμενος μετέβη από τη μία μόνο εργασία για όλη του τη ζωή σε περισσότερες από

Η Ευρώπη είναι το σπίτι των πιο ίσων κοινωνιών στον κόσμο

Σημείωση: Αυτό το γράφημα δείχνει την κατανομή εισοδήματος ανάμεσα σε φυσικά πρόσωπα χρησιμοποιώντας τον συντελεστή Gini, όπου το 0 αντιπροσωπεύει την τέλεια ισότητα.

Πηγή: Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη, τελευταία διαθέσιμα στοιχεία

δέκα κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του. Υπάρχουν περισσότερες εργαζόμενες γυναίκες από ό,τι ποτέ στο παρελθόν, αλλά για να επιτευχθεί πραγματική ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών θα πρέπει να εξαλειφθούν τα εμπόδια που εξακολουθούν να υφίστανται. Σε μια εποχή συρρίκνωσης του πληθυσμού της Ευρώπης που βρίσκεται σε ηλικία εργασίας, χρειάζεται να κινητοποιήσουμε ολόκληρο το δυναμικό των ταλέντων της.

Η Ευρώπη διαθέτει ήδη τα πιο προηγμένα παγκοσμίως συστήματα κράτους πρόνοιας, που μπορούν να δώσουν λύσεις στις κοινωνικές προκλήσεις παγκοσμίως επιπέδου. Η επιστημονική της κοινότητα είναι πρωτοπόρος της παγκόσμιας έρευνας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της υγείας, όπως για τη θεραπεία της νόσου του Alzheimer. Ωστόσο, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν σε ουσιαστικό βαθμό, ώστε να παραμείνουν προσιτά και να συμβαδίζουν με τη νέα δημογραφική και εργασιακή πραγματικότητα.

Αυτό είναι διπλά σημαντικό, καθώς η Ευρώπη προχωρεί σε μια ριζική «ψηφιοποίηση» της κοινωνίας, η οποία ήδη καθιστά δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ των μισθωτών και των αυτοαπασχολούμενων, των αγαθών και των υπηρεσιών ή των καταναλωτών και των παραγωγών. Πολλές από τις σημερινές θέσεις εργασίας δεν υπήρχαν πριν από μια δεκαετία. Πολλές άλλες θα δημιουργηθούν τα επόμενα χρόνια. Είναι πιθανό ότι τα περισσότερα από τα παιδιά που εισέρχονται σήμερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση θα καταλήξουν να εργάζονται σε νέες μορφές απασχόλησης που δεν υπάρχουν ακόμη. Οι προκλήσεις της αυξημένης χρήσης της τεχνολογίας και της αυτοματοποίησης θα επηρεάσουν όλες τις θέσεις εργασίας και όλους τους κλάδους. Η πλήρης αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων, παράλληλα με τον μετριασμό των τυχόν αρνητικών τους επιπτώσεων, θα απαιτήσει μαζικές επενδύσεις σε δεξιότητες και σημαντική επανεξέταση των εκπαιδευτικών συστημάτων και των συστημάτων διά βίου μάθησης. Θα απαιτήσει επίσης την ανάπτυξη νέων κοινωνικών δικαιωμάτων, που θα συνοδεύουν

τον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας.

Παράλληλα, η Ευρώπη έχει θέσει τον φιλόδοξο στόχο να απαλλάξει την οικονομία της από τις ανθρακούχες εκπομπές και να μειώσει τις επιβλαβείς εκπομπές. Και θα πρέπει να εξακολουθήσουμε να προσαρμοζόμαστε στις αυξανόμενες κλιματικές και περιβαλλοντικές πιέσεις. Η βιομηχανία μας, οι πόλεις μας και τα νοικοκυριά μας θα πρέπει να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν και τροφοδοτούνται με ενέργεια. Κατέχουμε ήδη ηγετική θέση στον τομέα των «έξυπνων πόλεων», στην αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι εταιρείες μας κατέχουν το 40% των παγκόσμιων ευρεσιτεχνιών για τεχνολογίες ανανεώσιμης ενέργειας. Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις μας θα είναι να φέρουμε τις καινοτόμες λύσεις στην αγορά, τόσο στο εσωτερικό της όσο και στο εξωτερικό.

ΑΥΞΗΜΕΝΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΚΑΙ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ

Η Ευρώπη είναι ένας αξιοσημείωτα ελεύθερος και σταθερός τόπος για τους πολίτες της σε έναν κόσμο που εξακολουθεί να είναι γεμάτος από διαφωνίες και διαιρέσεις. Από τις 25 χώρες που θεωρούνται οι πιο ειρηνικές στον κόσμο, οι 15 ανήκουν στην ΕΕ. Ωστόσο, ο ανατριχιαστικός αντίτυπος των πρόσφατων τρομοκρατικών επιθέσεων έχει κλονίσει τις κοινωνίες μας. Τα ολοένα πιο ασαφή όρια μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών κινδύνων αλλάζουν τον τρόπο με

τον οποίο οι άνθρωποι σκέφτονται την προσωπική ασφάλεια και τα σύνορα. Παραδόξως, αυτό συμβαίνει σε μια εποχή στην οποία οι μετακινήσεις παγκοσμίου επιπέδου τόσο για επαγγελματικούς λόγους όσο και για σκοπούς αναψυχής είναι ευκολότερες και συνηθέστερες απ' ό,τι στο παρελθόν.

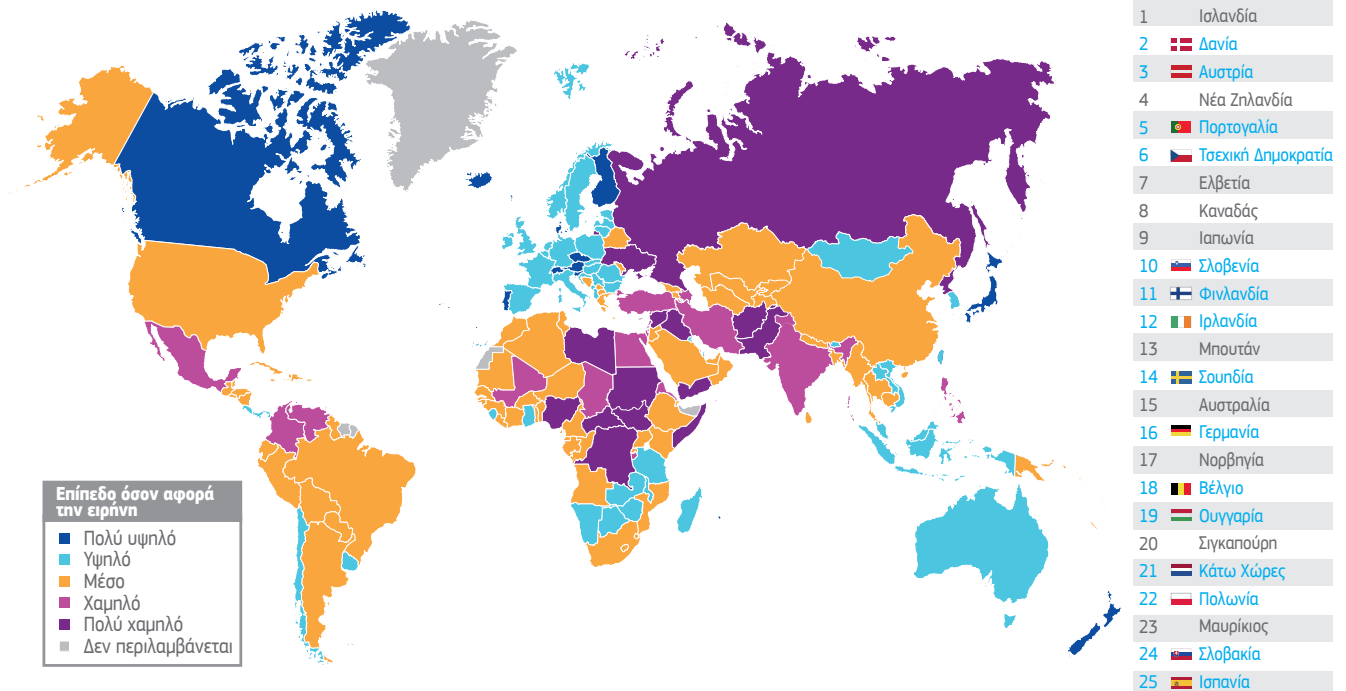
Οι πιέσεις που προκαλούν μετανάστευση θα πολλαπλασιαστούν και οι μεταναστευτικές ροές θα προέρχονται από διάφορα μέρη του κόσμου, λόγω της αύξησης του πληθυσμού, των εκτεταμένων εντάσεων και της αλλαγής του κλίματος. Η προσφυγική κρίση, λόγω της οποίας ήλθαν το 2015 στην Ευρώπη 1,2 εκατομμύρια άτομα, είναι πρωτόγνωρης κλίμακας από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά. Έχει οδηγήσει σε μια διαμάχη σχετικά με την αλληλεγγύη και την ευθύνη μεταξύ των κρατών μελών και τροφοδότησε έναν ευρύτερο προβληματισμό για το μέλλον της διαχείρισης των συνόρων και της ελεύθερης κυκλοφορίας μέσα στην Ευρώπη.

Για τους 1,7 εκατομμύρια Ευρωπαίους πολίτες που μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος κάθε ημέρα και για τους εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους που ταξιδεύουν σε ολόκληρη την Ευρώπη για οικογενειακούς, τουριστικούς ή επαγγελματικούς λόγους κάθε έτος, τα σύνορα ανήκουν στο παρελθόν. Ωστόσο, για πρώτη φορά από τότε που γκρεμίστηκαν τα τείχη, πριν από μία γενιά, οι πρόσφατες κρίσεις οδήγησαν σε προσωρινή επαναφορά των ελέγχων σε ορισμένα σύνορα μέσα στην Ευρώπη.

Πριν από 25 χρόνια: η πτώση του τείχους του Βερολίνου

Οι 25 πιο ειρηνικές χώρες στον κόσμο

Πηγή: Global Peace Index

ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΞΗ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ

Οι διάφορες αλλαγές οι οποίες επηρεάζουν τον κόσμο μας και η πραγματική αίσθηση ανασφάλειας που διακατέχει πολλούς είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της δυσανεμίας για τις παραδοσιακές πολιτικές και τους θεσμούς σε όλα τα επίπεδα. Αυτό εκδηλώνεται συχνά με αδιαφορία και δυσπιστία ως προς τη δράση των δημόσιων αρχών. Και, επίσης, δημιουργεί ένα κενό που πολύ εύκολα καλύπτεται από λαϊκιστική και εθνικιστική ρητορική.

Η πρακτική των πολιτικών να κατηγορούν τις «Βρυξέλλες» για τα προβλήματα, ενώ λαμβάνουν εύσημα επιτυχίας στις χώρες τους, και να αποποιούνται αποφάσεις που έχουν συμφωνηθεί από κοινού, καθώς και η συνήθεια να καταγγέλλουν τους άλλους, έχουν ήδη αποδειχθεί επιζήμιες. Οι Ευρωπαίοι δεν έχουν ανοσία στις σκληρές αυτές εικόνες διχόνοιας.

Εξακολουθεί να υπάρχει ισχυρό ρεύμα υποστήριξης για το ευρωπαϊκό εγχείρημα, αλλά δεν είναι πλέον άνευ όρων. Περισσότεροι από τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων θεωρούν την ΕΕ μια όαση σταθερότητας σε έναν ταραγμένο κόσμο. Περισσότεροι από το 80% υποστηρίζουν τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της ΕΕ. Το 70% των πολιτών της ζώνης του ευρώ υποστηρίζουν το κοινό νόμισμα. Ωστόσο, η εμπιστοσύνη των πολιτών στην ΕΕ, όπως και στις εθνικές αρχές, έχει μειωθεί. Σήμερα εμπιστεύεται την ΕΕ περίπου το ένα τρίτο των πολιτών, ενώ πριν από δέκα έτη την εμπιστευόνταν περίπου οι μισοί Ευρωπαίοι.

Η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ υποσχέσεων και τήρησής τους είναι μια διαρκής πρόκληση. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι η ΕΕ είναι ένα οικοδόμημα που δεν είναι εύκολο να κατανοηθεί, καθώς συνδυάζει τόσο το ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και το επίπεδο των κρατών μελών. Το ποιος κάνει τι δεν εξηγείται επαρκώς και ο θετικός ρόλος της ΕΕ στον καθημερινό βίο δεν είναι ορατός, αν δεν εξηγηθεί σε τοπικό επίπεδο. Οι πολίτες δεν έχουν πάντοτε επίγνωση του γεγονότος ότι το δίπλανό τους αγρόκτημα,

το δίκτυο των συγκοινωνιών τους ή τα πανεπιστήμιά τους χρηματοδοτούνται εν μέρει από την ΕΕ.

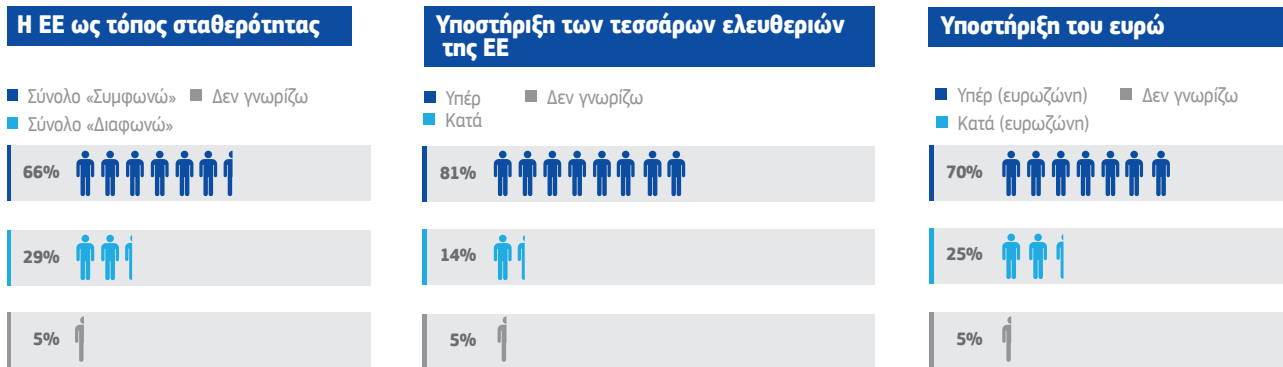
Υπάρχει επίσης μια αναντιστοιχία μεταξύ των προσδοκιών και της ικανότητας της ΕΕ να ανταπεξέλθει σε αυτές. Παράδειγμα αποτελεί η ανεργία των νέων: παρά τις πολλές Συνόδους Κορυφής και τα χρήσιμα μέτρα στήριξης που λαμβάνει η ΕΕ, τα «εργαλεία» και οι αρμοδιότητες παραμένουν στα χέρια των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών. Οι πόροι που είναι διαθέσιμοι σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον κοινωνικό τομέα αντιπροσωπεύουν μόνο το 0.3% των ποσών που δαπανούν συνολικά τα κράτη μέλη στον τομέα αυτό.

Η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, η επίτευξη συναίνεσης και η δημιουργία μιας αίσθησης του ανήκειν κατακτώνται δυσκολότερα σε μια εποχή στην οποία οι πληροφορίες δεν ήταν ποτέ τόσο πολλές και τόσο προσιτές, αλλά και τόσο δύσκολο να κατανοηθούν. Ο κύκλος ροής των ειδήσεων,

με τον συνεχή και αδιάλειπτο χαρακτήρα του (24 ώρες την ημέρα και 7 ημέρες την εβδομάδα), είναι ταχύτερος απ' ό,τι ήταν ποτέ στο παρελθόν και είναι δυσκολότερο να τον παρακολουθήσει κανείς και να ανταποκριθεί σ' αυτόν. Κάθε μέρα στέλνονται περισσότερα tweets απ' όσα στέλνονταν σε ένα ολόκληρο έτος πριν από μια δεκαετία. Και, έως το 2018, περίπου το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού θα χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Οι τάσεις αυτές θα επιταχυνθούν και θα εξακολουθήσουν να αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η δημοκρατία. Αυτό δημιουργεί νέες ευκαιρίες για να διευκολυνθεί η δημόσια συζήτηση με τη συμμετοχή των Ευρωπαίων. Ωστόσο, η Ευρώπη και τα κράτη μέλη της πρέπει να κινηθούν ταχύτερα στην αλληλεπίδρασή τους με τους πολίτες, ώστε να επιδείξουν μεγαλύτερη υπευθυνότητα και να επιτύχουν ταχύτερα και καλύτερα αποτελέσματα προς την κατεύθυνση των όσων έχουν συμφωνηθεί από κοινού.

Πώς βλέπουν οι Ευρωπαίοι την ΕΕ;

Πηγή: Ευρωβαρόμετρο, Οκτώβριος και Νοέμβριος 2016, ΕΕ-28

3. Πέντε σενάρια για την Ευρώπη έως το 2025

Πολλοί από τους σοβαρούς μετασχηματισμούς που υφίσταται σήμερα η Ευρώπη είναι αναπόφευκτοι και μη αναστρέψιμοι. Άλλοι δεν είναι εύκολο να προβλεφθούν και θα συμβούν απροσδόκητα. Η Ευρώπη μπορεί είτε να αφεθεί να την παρασύρουν τα γεγονότα αυτά είτε να επιδιώξει να τα ελέγξει. Πρέπει να αποφασίσουμε τώρα.

Τα πέντε σενάρια που διατυπώνονται στην παρούσα Λευκή Βίβλο θα βοηθήσουν να δοθεί μια κατεύθυνση στη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης. Απεικονίζουν την πιθανή κατάσταση στην οποία θα βρισκείται η Ένωση το 2025 ανάλογα με τις επιλογές που θα κάνουμε όλοι μαζί.

Το σημείο εκκίνησης για κάθε σενάριο είναι ότι τα 27 κράτη μέλη προχωρούν μαζί μπροστά ως Ένωση.

Τα πέντε σενάρια είναι ενδεικτικά και σκοπό έχουν να προκαλέσουν ένα βαθύτερο συλλογισμό. Δεν είναι αναλυτικά σχέδια ούτε επιτακτικές συστάσεις πολιτικής. Για τον ίδιο λόγο, εσκεμμένα δεν κάνουν καμία αναφορά σε θεσμικές διαδικασίες: η μορφή θα ακολουθεί τη λειτουργία.

Δεν είναι αναλυτικά σχέδια ούτε επιτακτικές συστάσεις πολιτικής. Για τον ίδιο λόγο, εσκεμμένα δεν κάνουν καμία αναφορά σε θεσμικές διαδικασίες: η μορφή θα ακολουθεί τη λειτουργία.

Πολύ συχνά, η συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης περιορίζεται στο δίλημμα για περισσότερη ή λιγότερη Ευρώπη. Η προσέγγιση αυτή είναι παραπλανητική και απλουστευτική. Οι δυνατότητες που εξετάζονται εδώ καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα: από την υφιστάμενη κατάσταση, έως την αλλαγή του πεδίου και των προτεραιοτήτων, έως ένα μερικό ή συλλογικό άλμα προόδου. Υπάρχουν πολλές επικαλύψεις μεταξύ των σεναρίων και γι' αυτό ούτε αλληλοαποκλείονται ούτε είναι τα μόνα που μπορεί να υπάρξουν.

Αναμφισβήτητα, το τελικό αποτέλεσμα θα είναι διαφορετικό από τον τρόπο που παρουσιάζονται τα σενάρια εδώ. Η ΕΕ των 27 θα αποφασίσει από κοινού ποιος συνδυασμός χαρακτηριστικών των πέντε σεναρίων πιστεύει ότι είναι ο καλύτερος για να βοηθήσει να προχωρήσει το έργο μας προς το συμφέρον των πολιτών μας.

Σενάριο 1: Συνεχίζουμε κανονικά

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

Γιατί και πώς;

Σε ένα σενάριο στο οποίο η ΕΕ των 27 παραμένει προσκολλημένη στην πορεία της, η προσοχή της επικεντρώνεται στην υλοποίηση και την αναβάθμιση του τρέχοντος προγράμματος μεταρρυθμίσεων. Αυτό γίνεται στο πνεύμα των κατευθύνσεων της Επιτροπής του 2014 για ένα *Νέο Ξεκίνημα για την Ευρώπη* και της Δήλωσης της Μπρατισλάβας, την οποία προσυπέγραψαν και τα 27 κράτη μέλη το 2016. Οι προτεραιότητες επικαιροποιούνται τακτικά, τα προβλήματα αντιμετωπίζονται καθώς εμφανίζονται και ανάλογα θεσπίζεται νέα νομοθεσία.

Κατά συνέπεια, τα 27 κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ ακολουθούν ένα κοινό πρόγραμμα δράσης. Η ταχύτητα της λήψης των αποφάσεων εξαρτάται από την υπέρβαση των διαφόρων απόψεων με στόχο την κατάληξη σε συλλογικές μακροπρόθεσμες προτεραιότητες. Η νομοθεσία της ΕΕ ελέγχεται τακτικά όσον αφορά την καταλληλότητά της για τον σκοπό για τον οποίο θεσπίζεται. Οι παρωχημένες νομοθετικές πράξεις αποσύρονται.

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Η ΕΕ των 27 εξακολουθεί να εστιάζει τις προσπάθειές της στην απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις, ενισχύοντας την ενιαία αγορά και εντατικοποιώντας τις επενδύσεις στις υποδομές για την ψηφιακή τεχνολογία, τις μεταφορές και την ενέργεια.

Σημειώνεται σταδιακή πρόοδος στη βελτίωση της λειτουργίας του ενιαίου νομίματος με σκοπό την ώθηση της ανάπτυξης και την πρόληψη των κραδασμών είτε αυτοί προέρχονται από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό. Λαμβάνονται περαιτέρω μέτρα για την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής εποπτείας, ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και η ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών για τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας.

Η μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων από την Επιτροπή εξασφαλίζει ότι το 90% του συνόλου των μέτρων κρατικών ενισχύσεων υπάγεται στην αρμοδιότητα εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών.

Ο αγώνας κατά της τρομοκρατίας εντείνεται και υποστηρίζεται από την προθυμία των εθνικών αρχών να ανταλλάσσουν πληροφορίες. Η συνεργασία στον τομέα της άμυνας γίνεται ουσιαστικότερη όσον αφορά την έρευνα, τη βιομηχανία και τις κοινές δημόσιες συμβάσεις. Τα κράτη μέλη αποφασίζουν να ενώσουν κάποιες από τις στρατιωτικές τους δυνατότητες και να ενισχύσουν την οικονομική αλληλεγγύη για τις αποστολές της ΕΕ στο εξωτερικό.

Στην εξωτερική πολιτική, επιτυγχάνεται πρόοδος χάρη στην ομοφωνία. Η ΕΕ των 27 επιδιώκει ενεργά εμπορικές συμφωνίες με εταίρους από όλο τον κόσμο, όπως κάνει και σήμερα. Η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων είναι πρωταρχική ευθύνη κάθε χώρας, αλλά η συνεργασία ενισχύεται χάρη στην επιχειρησιακή υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής. Η διαρκής βελτίωση στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Χωρίς τη διαρκή αυτή βελτίωση, ορισμένες χώρες είναι πιθανόν να θελήσουν να διατηρήσουν στοχευμένους εσωτερικούς ελέγχους. Η ΕΕ των 27 κατορθώνει να διαμορφώσει θετικά το παγκόσμιο θεματολόγιο σε διάφορους τομείς, όπως είναι το κλίμα, η οικονομική σταθερότητα και η βιώσιμη ανάπτυξη.

Υπέρ και κατά:

Το θετικό πρόγραμμα δράσης εξακολουθεί να αποδίδει συγκεκριμένα αποτελέσματα, τα οποία βασίζονται σε μια κοινή αίσθηση του σκοπού. Τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες το δίκαιο της ΕΕ υποστηρίζονται. Η ενότητα της ΕΕ των 27 διατηρείται, αλλά μπορεί και πάλι να δοκιμάζεται στην περίπτωση μειζόνων διαφωνιών. Μόνο με τη συλλογική αποφασιστικότητα για επίτευξη προόδου σε όλα τα ζητήματα που έχουν σημασία για εμάς μπορεί να μειωθεί το χάσμα που υπάρχει μεταξύ των θεωρητικών υποσχέσεων και των προσδοκιών των πολιτών.

Αντίκτυπος στις πολιτικές

ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	ΣΕΝΓΚΕΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΕ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ
Η ενιαία αγορά ενισχύεται, μεταξύ άλλων στον ενεργειακό και το ψηφιακό τομέα· η ΕΕ-27 επιδιώκει προοδευτικές εμπορικές συμφωνίες	Σταδιακή πρόοδος ως προς τη βελτίωση της λειτουργίας της ζώνης του ευρώ	Η συνεργασία για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων εντείνεται σταδιακά· πρόοδος προς την κατεύθυνση ενός κοινού συστήματος ασύλου· βελτίωση του συντονισμού σε θέματα ασφάλειας	Επιτυγχάνεται πρόοδος στην προσπάθεια της ΕΕ να μιλάει με μία φωνή στις εξωτερικές υποθέσεις· στενότερη συνεργασία στον τομέα της άμυνας	Εν μέρει εκσυγχρονισμένος, ώστε να ανταποκρίνεται στο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ	Η θετική ατζέντα για την ανάληψη δράσης αποφέρει απτά αποτελέσματα· η λήψη αποφάσεων παραμένει δυσνόητη· η ικανότητα υλοποίησης των δεσμεύσεων δεν ανταποκρίνεται πάντα στις προσδοκίες

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις έχουν κίνητρα για να περιορίσουν την κατανάλωση ενέργειας και να παράγουν τη δική τους καθαρή ενέργεια. Μπορούν εύκολα να αλλάξουν παρόχους. Κατά μέσο όρο, οι λογαριασμοί είναι χαμηλότεροι, αλλά το ήμισυ του συνολικού ποσού εξακολουθεί να καταβάλλεται σε παρόχους εκτός ΕΕ.
- Οι Ευρωπαίοι μπορούν να χρησιμοποιούν συνδεδεμένα αυτοκίνητα, αλλά ενδέχεται να εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα όταν περνούν τα σύνορα.
- Τόσο οι πόλεις όσο και οι αγροτικές περιοχές της Ευρώπης έχουν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και υψηλής ταχύτητας ευρυζωνικά δίκτυα. Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι σε ανοδική πορεία, αλλά η αγορά προϊόντων από άλλα κράτη μέλη εξακολουθεί να είναι δυσανάλογα ακριβή.
- Οι Ευρωπαίοι μπορούν σε μεγάλο βαθμό να ταξιδεύουν πέραν των συνόρων των χωρών τους χωρίς να υφίστανται ελέγχους. Λόγω των ενισχυμένων ελέγχων ασφαλείας οι ταξιδιώτες πρέπει να φτάνουν στα αεροδρόμια ή τους σιδηροδρομικούς σταθμούς πολύ πριν από την ώρα αναχώρησης.
- Η ΕΕ συνάπτει στοχευμένες και προοδευτικές εμπορικές συμφωνίες με ομοιόεατες εταίρους, όπως η Ιαπωνία, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, η Λατινική Αμερική και άλλοι. Η διαδικασία κύρωσης είναι χρονοβόρα και συχνά καθυστερεί ακόμη περισσότερο λόγω των συζητήσεων και των διαφωνιών σε κάποια εθνικά και περιφερειακά Κοινοβούλια.

Σενάριο 2: Τίποτα περισσότερο από την ενιαία αγορά

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΑΔΙΑΚΑ ΕΚ ΝΕΟΥ ΣΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ

Γιατί και πώς;

Η ΕΕ των 27, σε ένα σενάριο σύμφωνα με το οποίο δεν μπορεί να καταλήξει σε συμφωνία για την ενίσχυση της δράσης σε πολλούς τομείς πολιτικής, επικεντρώνεται όλοι και περισσότερο στην εμβάθυνση ορισμένων βασικών πτυχών της ενιαίας αγοράς. Δεν υπάρχει κοινή θέληση για περισσότερη συνεργασία σε τομείς όπως η μετανάστευση, η ασφάλεια ή η άμυνα.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ των 27 δεν εντείνει τις εργασίες της στους περισσότερους τομείς πολιτικής. Η συνεργασία σε νέα ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος αποτελεί αντικείμενο διμερούς διαχείρισης. Επίσης, η ΕΕ των 27 περιορίζει σε σημαντικό βαθμό τον κανονιστικό φόρτο καταργώντας δύο υφιστάμενες νομοθετικές πράξεις για κάθε νέα προτεινόμενη πρωτοβουλία.

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Η λειτουργία της ενιαίας αγοράς καθίσταται ο βασικός λόγος ύπαρξης της ΕΕ. Η περαιτέρω πρόοδος εξαρτάται από την ικανότητα επίτευξης συμφωνίας για τις σχετικές πολιτικές και πρότυπα. Αυτό αποδεικνύεται ευκολότερο όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και αγαθών, που εξακολουθεί να πραγματοποιείται ατελώς, παρά σε άλλους τομείς.

Δεδομένης της μεγάλης έμφασης που δίνεται στη μείωση των κανονιστικών ρυθμίσεων στο επίπεδο της ΕΕ, παραμένουν ή εντείνονται οι διαφορές σε τομείς όπως τα καταναλωτικά, τα κοινωνικά και τα περιβαλλοντικά πρότυπα, καθώς και στη φορολογία και τη χρήση δημόσιων επιδοτήσεων. Αυτό δημιουργεί έναν κίνδυνο «ανταγωνισμού προς τα κάτω». Είναι επίσης δύσκολο να επιτευχθεί συμφωνία για νέους κοινούς κανόνες όσον αφορά την κινητικότητα των εργαζομένων ή για την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Κατά συνέπεια,

δεν εξασφαλίζεται πλήρως η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των υπηρεσιών.

Το ευρώ διευκολύνει τις εμπορικές συναλλαγές, αλλά οι αυξανόμενες αποκλίσεις και η περιορισμένη συνεργασία αποτελούν σημαντικές πηγές ευπάθειας. Αυτό θέτει σε κίνδυνο την ακεραιότητα του ενιαίου νομίσματος και την ικανότητά του να αντιμετωπίζει νέες οικονομικές κρίσεις. Διενεργούνται περισσότεροι συστηματικοί έλεγχοι των προσώπων στα εθνικά σύνορα λόγω της ανεπαρκούς συνεργασίας σε θέματα ασφάλειας και μετανάστευσης.

Εσωτερικές διαφωνίες ως προς τον τρόπο προσέγγισης των διεθνών εμπορικών συναλλαγών μειώνουν σημαντικά τη δυνατότητα της ΕΕ να συνάπτει συμφωνίες με τους εταίρους της. Η μετανάστευση και ορισμένα θέματα εξωτερικής πολιτικής αποτελούν ολοένα και περισσότερο αντικείμενο διμερούς συνεργασίας. Η ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια αποφασίζεται σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΕ ως ενιαία οντότητα δεν εκπροσωπείται πλέον σε μια σειρά από διεθνή φόρα, καθώς δεν καταφέρνει να καταλήξει σε κοινή θέση σχετικά με ζητήματα που αφορούν τους παγκόσμιους εταίρους, όπως η κλιματική αλλαγή, η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η τιθάσευση της παγκοσμιοποίησης και η προώθηση των διεθνών εμπορικών συναλλαγών.

Υπέρ και κατά:

Ο επαναπροσδιορισμός των προτεραιοτήτων της ΕΕ έχει ως συνέπεια οι διαφορές απόψεων μεταξύ των κρατών μελών σε νέα αναδυόμενα ζητήματα να πρέπει συχνά να επιλύονται κατά περίπτωση σε διμερή βάση. Τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες το δίκαιο της ΕΕ μπορεί σταδιακά να περιοριστούν. Είναι ενδεχομένως ευκολότερη η κατανόηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, αλλά η ικανότητα συλλογικής δράσης είναι περιορισμένη. Αυτό ενδέχεται να διευρύνει το χάσμα μεταξύ των προσδοκιών και της ανταπόκρισης σ' αυτές σε όλα τα επίπεδα.

Αντίκτυπος στις πολιτικές

ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	ΣΧΕΤΙΚΑ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΕ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ
Ενισχύεται η ενιαία αγορά αγαθών και κεφαλαίων· τα πρότυπα εξακολουθούν να διαφέρουν· δεν διασφαλίζεται πλήρως η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών	Η συνεργασία στη ζώνη του ευρώ είναι περιορισμένη	Δεν υπάρχει ενιαία πολιτική για τη μετανάστευση ή το άσυλο· ο περαιτέρω συντονισμός για την ασφάλεια επιτυγχάνεται σε διμερές επίπεδο· οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα γίνονται συστηματικότεροι	Ορισμένα θέματα εξωτερικής πολιτικής αντιμετωπίζονται ολοένα και περισσότερο σε διμερές επίπεδο· η συνεργασία στον τομέα της άμυνας παραμένει όπως σήμερα	Επανεστιασμένος στη χρηματοδότηση των ουσιαστικών λειτουργιών που απαιτούνται για την ενιαία αγορά	Η διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορεί να είναι πιο κατανοητή, αλλά η ικανότητα συλλογικής δράσης περιορίζεται· τα ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος χρειάζεται συχνά να επιλυθούν σε διμερές επίπεδο

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα διαφέρει σημαντικά μεταξύ των χωρών της Ευρώπης, καθώς ορισμένες χώρες επιλέγουν να καταργήσουν πρότυπα και κανονισμούς που διέπουν τις επιβλαβείς εκπομπές. Η ποιότητα των υδάτων μπορεί να παρουσιάζει διαφορές κατά μήκος των ποταμών που διασχίζουν διάφορες χώρες όπως ο Δούναβης ή ο Ρήνος.
- Οι Ευρωπαίοι διστάζουν να χρησιμοποιήσουν συνδεδεμένα αυτοκίνητα λόγω της έλλειψης κανόνων και τεχνικών προτύπων που ισχύουν ομοιόμορφα σε όλη την ΕΕ.
- Η διέλευση των εσωτερικών συνόρων για επαγγελματικούς λόγους ή για τουρισμό δυσχεραίνεται εξαιτίας των συστηματικών ελέγχων. Η εξεύρεση εργασίας στο εξωτερικό είναι δυσκολότερη και η μεταφορά των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε άλλο κράτος μέλος δεν είναι εξασφαλισμένη. Αυτοί που ασθενούν στο εξωτερικό βρίσκονται αντιμέτωποι με υψηλές ιατροφαρμακευτικές δαπάνες. The EU27 fails to conclude new trade agreements as Member States are unable to agree on common priorities or some block ratification.
- Οι πολίτες μιας χώρας που υφίσταται παραβιάσεις του εναέριου χώρου ή διαδικτυακές επιθέσεις στον κυβερνοχώρο από ξένη δύναμη δυσκολεύονται να κατανοήσουν για ποιον λόγο η ΕΕ των 27 ή ακόμα και γειτονικές χώρες δεν καταλήγουν σε συμφωνία για την επιβολή κυρώσεων.
- Η επανακρατικοποίηση της αναπτυξιακής βοήθειας καθιστά δυσχερέστερη την ανάπτυξη ολοκληρωμένων εταιρικών σχέσεων με τις αφρικανικές χώρες, περιορίζοντας τις οικονομικές ευκαιρίες σε μια αναπτυσσόμενη αγορά και αποτυγχάνοντας να αντιμετωπίσει τις γενεσιουργούς αιτίες της μετανάστευσης.

Σενάριο 3: Αυτοί που θέλουν περισσότερα κάνουν περισσότερα

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΠΟΥ ΤΟ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΟΥΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΔΡΑΣΗ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Γιατί και πώς;

Σε ένα σενάριο σύμφωνα με το οποίο η ΕΕ των 27 προχωρά όπως σήμερα, αλλά ορισμένα κράτη μέλη επιθυμούν να κάνουν περισσότερα με κοινή δράση, διαμορφώνονται μία ή περισσότερες «συμμαχίες πρόθυμων κρατών» που συνεργάζονται σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. Οι τομείς αυτοί μπορούν να καλύπτουν πολιτικές όπως η άμυνα, η εσωτερική ασφάλεια, η φορολογία ή οι κοινωνικές υποθέσεις.

Κατά συνέπεια, νέες ομάδες κρατών μελών καταλήγουν σε συμφωνίες σχετικά με συγκεκριμένες νομικές και δημοσιονομικές ρυθμίσεις για την εμβάθυνση της συνεργασίας τους στους τομείς που επιλέγουν. Όπως συνέβη στην περίπτωση του Σένγκεν ή του ευρώ, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την αξιοποίηση του κοινού πλαισίου της ΕΕ και απαιτεί τον προσδιορισμό νέων δικαιωμάτων και αρμοδιοτήτων. Το καθεστώς των άλλων κρατών μελών παραμένει ως έχει, και τα κράτη αυτά διατηρούν τη δυνατότητα να προχωρήσουν σταδιακά στις τάξεις των πιο «δραστήριων».

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Μια ομάδα κρατών μελών αποφασίζει να αναπτύξει στενότερη συνεργασία σε θέματα άμυνας χρησιμοποιώντας τις υπάρχουσες νομικές δυνατότητες. Αυτό περιλαμβάνει μια ισχυρή κοινή ερευνητική και βιομηχανική βάση, κοινές δημόσιες συμβάσεις, πιο ολοκληρωμένες ικανότητες και ενισχυμένη στρατιωτική ετοιμότητα για κοινές αποστολές στο εξωτερικό.

Αρκετές χώρες προχωρούν περισσότερο σε θέματα ασφάλειας και δικαιοσύνης. Αποφασίζουν να ενισχύσουν τη συνεργασία των αστυνομικών δυνάμεων και των υπηρεσιών πληροφοριών. Ανταλλάσσουν κάθε πληροφορία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και των

σχετικών με την τρομοκρατία δραστηριοτήτων. Χάρη σε μια κοινή εισαγγελία, ερευνούν από κοινού τις απάτες, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και όπλων. Αποφασίζουν να προχωρήσουν περαιτέρω με τη δημιουργία ενός κοινού χώρου δικαιοσύνης στον τομέα των αστικών υποθέσεων.

Μια ομάδα χωρών, όπως οι χώρες της ζώνης του ευρώ και πιθανώς και μερικές άλλες, επιλέγουν να αναπτύξουν στενότερη συνεργασία κυρίως σε φορολογικά και κοινωνικά ζητήματα. Η μεγαλύτερη εναρμόνιση των φορολογικών κανόνων και συντελεστών μειώνει το κόστος της συμμόρφωσης και περιορίζει τη φοροδιαφυγή. Ο καθορισμός κοινωνικών προτύπων βάσει σχετικών συμφωνιών παρέχει ασφάλεια στις επιχειρήσεις και συμβάλλει στη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών. Η συνεργασία στον τομέα της βιομηχανίας ενισχύεται από μια σειρά πρωτοποριακών τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ οι κανόνες για τη χρήση τους καθορίζονται συλλογικά.

Συντελείται περαιτέρω πρόοδος στο επίπεδο των 27 κρατών μελών για την ενίσχυση της ενιαίας αγοράς και την ενδυνάμωση των τεσσάρων ελευθεριών. Η διαχείριση των σχέσεων με τις τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών συναλλαγών, εξακολουθεί να γίνεται σε επίπεδο ΕΕ για λογαριασμό όλων των κρατών μελών.

Υπέρ και κατά:

Η ενότητα της ΕΕ των 27 διατηρείται, ενώ, παράλληλα, καθίσταται δυνατή η περαιτέρω συνεργασία για όσους το επιθυμούν. Τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες το δίκαιο της ΕΕ αρχίζουν να ποικίλλουν, ανάλογα με το αν οι πολίτες ζουν ή όχι σε χώρα που έχει επιλέξει να κάνει περισσότερα. Εγείρονται ερωτηματικά σχετικά με τη διαφάνεια και την υποχρέωση λογοδοσίας των διαφόρων επιπέδων λήψης αποφάσεων. Το χάσμα μεταξύ προσδοκιών και πεπραγμένων μειώνεται στις χώρες που επιθυμούν και επιλέγουν να προχωρήσουν περαιτέρω.

Αντίκτυπος στις πολιτικές

ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	ΣΕΝΓΚΕΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΕ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ
Όπως και στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», η ενιαία αγορά ενισχύεται και η ΕΕ-27 επιδιώκει προοδευτικές εμπορικές συμφωνίες	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», με εξαίρεση μια ομάδα χωρών οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία σε τομείς όπως η φορολογία και τα κοινωνικά πρότυπα	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», με εξαίρεση μια ομάδα χωρών οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία σε θέματα ασφάλειας και δικαιοσύνης	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», με εξαίρεση μια ομάδα χωρών οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία στον τομέα της άμυνας, με έμφαση στον στρατιωτικό συντονισμό και τον κοινό εξοπλισμό	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά»- διατίθενται συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί από ορισμένα κράτη μέλη για τους τομείς στους οποίους αποφασίζουν να κάνουν περισσότερα	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», η θετική ατζέντα για την ανάληψη δράσης στο επίπεδο των 27 αποφέρει απτά αποτελέσματα- ορισμένες ομάδες επιτυγχάνουν περισσότερα από κοινού σε ορισμένους τομείς- η διαδικασία λήψης αποφάσεων γίνεται πιο σύνθετη

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Μια ομάδα χωρών συγκροτεί ένα σώμα αστυνομικών και εισαγγελέων για τη διερεύνηση διασυνοριακών εγκληματικών δραστηριοτήτων. Εξασφαλίζεται η άμεση ανταλλαγή πληροφοριών ασφάλειας χάρη στην πλήρη διασύνδεση των βάσεων δεδομένων. Τα πειστήρια και τα αποδεικτικά στοιχεία ποινικών υποθέσεων που συλλέγονται σε μια χώρα αναγνωρίζονται αυτόματα στις άλλες.
- Τα συνδεδεμένα αυτοκίνητα χρησιμοποιούνται ευρέως στα 12 κράτη μέλη που έχουν συμφωνήσει να εναρμονίσουν τους κανόνες και τα πρότυπά τους. Τα ίδια κράτη μέλη αναπτύσσουν ένα σύνολο κανόνων για την αποσαφήνιση θεμάτων κυριότητας και ευθύνης που συνδέονται με το διαδίκτυο των πραγμάτων.
- Μια ομάδα χωρών συνεργάζονται και καταλήγουν σε συμφωνία σχετικά με έναν κοινό «κώδικα δικαίου των επιχειρήσεων», ο οποίος ενοποιεί το εταιρικό και το εμπορικό δίκαιο καθώς και συναφείς τομείς του δικαίου, βοηθώντας τις επιχειρήσεις κάθε μεγέθους να δραστηριοποιούνται εύκολα σε διασυνοριακό επίπεδο.
- Σε 21 κράτη μέλη οι εργαζόμενοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε επιπρόσθετα και όλο και περισσότερο όμοια εργασιακά δικαιώματα και κοινωνική προστασία, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια ή τον τόπο διαμονής τους.
- Έξι χώρες αποκτούν ένα μη επανδρωμένο αεροσκάφος για στρατιωτικούς σκοπούς. Το αεροσκάφος αυτός μπορεί να χρησιμοποιείται για την επιτήρηση της θάλασσας και της ξηράς, καθώς και για ανθρωπιστικές επιχειρήσεις διάσωσης. Καταρτίζεται ένα κοινό αμυντικό πρόγραμμα για την προστασία των υποδομών κρίσιμης σημασίας από τις επιθέσεις στον κυβερνοχώρο.

Σενάριο 4: Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΣΤΙΑΖΕΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΚΑΛΥΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΤΑΧΥΤΕΡΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΛΙΓΟΤΕΡΑ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Γιατί και πώς;

Στο σενάριο σύμφωνα με το οποίο υπάρχει συναίνεση σχετικά με την ανάγκη να αντιμετωπιστούν καλύτερα ορισμένες προτεραιότητες από κοινού, η ΕΕ των 27 αποφασίζει να εστιάσει το ενδιαφέρον της και τους περιορισμένους πόρους της σε ένα μειωμένο αριθμό τομέων.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ των 27 είναι σε θέση να ενεργεί ταχύτερα και πιο αποφασιστικά στους τομείς προτεραιότητας που επιλέγει. Για τις εν λόγω πολιτικές παρέχονται στην ΕΕ των 27 ισχυρότερα μέσα για την άμεση εφαρμογή και επιβολή των συλλογικών αποφάσεων, όπως συμβαίνει σήμερα στην πολιτική ανταγωνισμού ή για την εποπτεία των τραπεζών. Σε άλλους τομείς η ΕΕ των 27 σταματά να ενεργεί ή πράττει πολύ λιγότερα.

Επιλέγοντας τις νέες προτεραιότητές της, η ΕΕ των 27 επιδιώκει να ευθυγραμμίσει καλύτερα τις υποσχέσεις με τις προσδοκίες και τα αποτελέσματα. Ένα πρόσφατο χαρακτηριστικό παράδειγμα αναντιστοιχίας είναι το πρόσφατο σκάνδαλο με τις εκπομπές των αυτοκινήτων, όπου η ΕΕ αναμένεται γενικά να προστατεύει τους καταναλωτές από απάτες κατασκευαστών, αλλά δεν διαθέτει την αρμοδιότητα ή τα μέσα για να ενεργήσει με άμεσο και ορατό τρόπο.

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Τυπικά παραδείγματα αποτελούν η περαιτέρω συνεργασία στον τομέα της διαστημικής πολιτικής, οι συνεργατικοί σχηματισμοί (clusters) υψηλής τεχνολογίας και η ολοκλήρωση των περιφερειακών ενεργειακών κόμβων. Η ΕΕ των 27 είναι σε θέση να λαμβάνει γρήγορες αποφάσεις για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών. Η συνεργασία μεταξύ αστυνομίας και δικαστικών αρχών σε θέματα σχετικά με την τρομοκρατία είναι συστηματική και διευκολύνεται από έναν κοινό ευρωπαϊκό οργανισμό για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή

αναλαμβάνει πλήρως τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων. Όλες οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται από έναν ενιαίο ευρωπαϊκό οργανισμό για το άσυλο. Καθορίζονται κοινές αμυντικές ικανότητες.

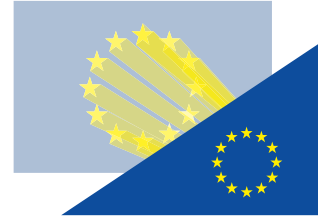
Αντίθετα, η ΕΕ των 27 παύει να ενεργεί ή πράττει λιγότερα σε τομείς στους οποίους κρίνεται πως έχει περιορισμένη προστιθέμενη αξία ή πως δεν είναι σε θέση να αποφέρει τα αποτελέσματα που έχει υποσχεθεί. Αυτό περιλαμβάνει τομείς όπως η περιφερειακή ανάπτυξη, η δημόσια υγεία, ή τμήματα της πολιτικής απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής τα οποία δεν σχετίζονται άμεσα με τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς.

Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων εκχωρείται ακόμη περισσότερο στις εθνικές αρχές. Τα νέα πρότυπα για την προστασία των καταναλωτών, του περιβάλλοντος καθώς και της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία απομακρύνονται από τον στόχο της λεπτομερούς εναρμόνισης και κινούνται προς ένα ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο. Στα κράτη μέλη παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία για πειραματισμό σε ορισμένους τομείς. Ωστόσο, για τους τομείς που ρυθμίζονται σε ενωσιακό επίπεδο, η αύξηση των εξουσιών επιβολής του νόμου διασφαλίζει πλήρη συμμόρφωση.

Σε άλλους τομείς, εξακολουθούν να λαμβάνονται μέτρα για την ενοποίηση της ζώνης του ευρώ και τη διασφάλιση της σταθερότητας του κοινού νομίσματος. Το ειδικό βάρος της ΕΕ στον κόσμο αλλάζει σύμφωνα με τις αναπροσαρμοσμένες αρμοδιότητές της.

Υπέρ και κατά:

Σε τελική ανάλυση, η σαφέστερη κατανομή αρμοδιοτήτων βοηθά τους Ευρωπαίους πολίτες να κατανοήσουν καλύτερα τι γίνεται στο επίπεδο της ΕΕ των 27, καθώς και σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες το δίκαιο της ΕΕ ενισχύονται στους τομείς στους οποίους αποφασίζουμε να κάνουμε περισσότερα και θα μειώνονται σε άλλους τομείς. Αυτό συμβάλλει στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των υποσχέσεων και των αποτελεσμάτων, έστω και αν οι προσδοκίες παραμένουν ανεκπλήρωτες σε ορισμένους τομείς. Ωστόσο, είναι ιδιαίτερα δύσκολο να συμφωνηθεί σε ποιους τομείς θα πρέπει η ΕΕ των 27 να δώσει προτεραιότητα και σε ποιους θα πρέπει να κάνει λιγότερα.

Αντίκτυπος στις πολιτικές

ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	ΣΕΝΓΚΕΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΕ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ
Ορίζονται ελάχιστα κοινά πρότυπα, αλλά ενισχύεται η εφαρμογή τους σε τομείς που ρυθμίζονται σε επίπεδο ΕΕ· το εμπόριο ρυθμίζεται αποκλειστικά σε επίπεδο ΕΕ	Λαμβάνονται μέτρα για την ενοποίηση της ζώνης του ευρώ και για την εξασφάλιση της σταθερότητας της· η ΕΕ-27 έχει μικρότερη συμβολή σε ορισμένες πτυχές της πολιτικής για την απασχόληση και της κοινωνικής πολιτικής	Η συνεργασία για τη διαχείριση των συνόρων, την πολιτική ασύλου και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι συστηματική	Η ΕΕ μιλάει με μία φωνή για όλα τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση	Σημαντικά επανασχεδιασμένος, ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες προτεραιότητες που έχουν συμφωνηθεί στο επίπεδο της ΕΕ-27	Η αρχική συμφωνία σχετικά με την ιεράρχηση ή την εγκατάλειψη καθκόντων παρουσιάζει δυσκολίες· μόλις καθιερωθεί, η διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορεί να γίνει πιο κατανοητή· η ΕΕ ενεργεί ταχύτερα και πιο αποφασιστικά στους τομείς όπου έχει μεγαλύτερο ρόλο

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τηλεπικοινωνιών έχει την εξουσία να αποδεσμεύει συχνότητες για την παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών επικοινωνίας, όπως εκείνες που απαιτούνται για τη χρήση των συνδεδεμένων οχημάτων σε όλη την Ευρώπη. Ενεργεί ως ρυθμιστική αρχή για την προστασία των δικαιωμάτων των μετακινούμενων χρηστών και των χρηστών του διαδικτύου, οπουδήποτε και αν βρίσκονται στην ΕΕ.
- Ένας νέος ευρωπαϊκός οργανισμός για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας συμβάλλει στην αποτροπή και την πρόληψη σοβαρών επιθέσεων σε ευρωπαϊκές πόλεις με τον συστηματικό εντοπισμό και χαρακτηρισμό των υπόπτων. Οι εθνικές αστυνομικές αρχές έχουν εύκολη πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων που περιέχουν τα βιομετρικά στοιχεία των εγκληματιών.
- Η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή αναλαμβάνει πλήρως τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.
- Οι μισθοί, η κοινωνική νομοθεσία και τα επίπεδα φορολόγησης εξακολουθούν να ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό στην Ευρώπη.
- Οι Ευρωπαίοι καταναλωτές που παραπλανώνται από τους κατασκευαστές αυτοκινήτων μπορούν πλέον να βασίζονται στην ΕΕ για την επιβολή κυρώσεων στις εν λόγω εταιρείες και τη λήψη αποζημίωσης.
- Οι αγρότες μπορούν να αποκτούν σε πραγματικό χρόνο πρόσβαση σε οικονομικά προσιτά στοιχεία σχετικά με τις καιρικές συνθήκες και τη διαχείριση των καλλιεργειών χάρη σε ένα πλήρως λειτουργικό ευρωπαϊκό δορυφορικό σύστημα.

Σενάριο 5: Κάνουμε μαζί πολύ περισσότερα

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΝΑ ΕΝΤΕΙΝΕΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.

Γιατί και πώς;

Στο σενάριο σύμφωνα με το οποίο υπάρχει συναίνεση ότι ούτε η ΕΕ των 27 ούτε οι ευρωπαϊκές χώρες είναι από μόνες τους αριετά καλά εξοπλισμένες για να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες προκλήσεις, τα κράτη μέλη αποφασίζουν να μοιραστούν περισσότερες αρμοδιότητες, πόρους και διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλους τους τομείς.

Με τον τρόπο αυτόν, η συνεργασία μεταξύ όλων των κρατών μελών εντείνεται περισσότερο από ποτέ σε όλους τους τομείς. Ομοίως, η ζώνη του ευρώ ενισχύεται, με το σαφές σκεπτικό πως ό,τι είναι επωφελές για τις χώρες που έχουν κοινό νόμισμα είναι επωφελές για όλους. Οι αποφάσεις εγκρίνονται ταχύτερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο και εφαρμόζονται επίσης ταχύτερα.

Αυτό σημαίνει ότι έως το 2025:

Στη διεθνή σκηνή η Ευρώπη μιλά και δρα με μία φωνή στα εμπορικά ζητήματα και εκπροσωπείται από μία έδρα στα περισσότερα διεθνή φόρα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει τον τελευταίο λόγο στις διεθνείς εμπορικές συμφωνίες. Η άμυνα και η ασφάλεια αποτελούν προτεραιότητες. Σε πλήρη συμπληρωματικότητα με το ΝΑΤΟ, δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση. Η συνεργασία σε θέματα ασφαλείας είναι συστηματική. Η ΕΕ των 27 εξακολουθεί να έχει ηγετικό ρόλο στον παγκόσμιο αγώνα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και ενισχύει τον ρόλο της ως του μεγαλύτερου χορηγού ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας στον κόσμο.

Η ευρεία εμβέλεια της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ την οδηγεί στην ενδυνάμωση της κοινής προσέγγισης για τη μετανάστευση. Στενότερες συνεργασίες και αυξημένες επενδύσεις στις γειτονικές χώρες της Ευρώπης και πέραν αυτών συμβάλλουν στη δημιουργία οικονομικών ευκαιριών, τη διαχείριση της νόμιμης μετανάστευσης και την αντιμετώπιση των παράνομων διαύλων.

Υπάρχει στην ΕΕ των 27 ισχυρή προσήλωση και φιλοδοξία για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς στους τομείς της ενέργειας και των ψηφιακών υπηρεσιών. Χάρη σε κοινές επενδύσεις στην καινοτομία και την έρευνα αναδύονται πολλές ευρωπαϊκές «Silicon Valleys» που φιλοξενούν συνεργατικούς σχηματισμούς επενδυτών επιχειρηματικών κεφαλαίων, μεγάλες επιχειρήσεις και ερευνητικά κέντρα. Πλήρως ολοκληρωμένες κεφαλαιαγορές συμβάλλουν στην κινητοποίηση χρηματοδότησης για ΜΜΕ και για μεγάλα έργα υποδομών σε όλη την ΕΕ.

Εντός της ζώνης του ευρώ, αλλά και για τα κράτη μέλη που επιθυμούν να προσχωρήσουν σ' αυτήν, υπάρχει μεγαλύτερος συντονισμός στα δημοσιονομικά, τα κοινωνικά και τα φορολογικά θέματα, καθώς και ευρωπαϊκή εποπτεία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η ΕΕ διαθέτει πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και την αντιμετώπιση των κραδασμών σε περιφερειακό, τομεακό και εθνικό επίπεδο.

Υπέρ και κατά:

Διευρύνονται και επιταχύνονται σε μεγάλο βαθμό οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ. Οι πολίτες έχουν περισσότερα δικαιώματα που τα αντλούν απευθείας από το δίκαιο της ΕΕ. Ωστόσο, υπάρχει ο κίνδυνος να αποξενωθούν τμήματα της κοινωνίας που θεωρούν ότι η ΕΕ δεν έχει νομιμοποίηση ή ότι έχει αφαιρέσει υπερβολική εξουσία από τις εθνικές αρχές.

Αντίκτυπος στις πολιτικές

ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	ΣΕΝΓΚΕΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΕ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ
Η ενιαία αγορά ενισχύεται, με την εναρμόνιση των προτύπων και την αυστηρότερη εφαρμογή τους· το εμπόριο ρυθμίζεται αποκλειστικά σε επίπεδο ΕΕ	Υλοποιείται η οικονομική, χρηματοοικονομική και δημοσιονομική ένωση, όπως στην έκθεση των πέντε προέδρων του Ιουνίου 2015	Όπως στο σενάριο «Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο», αλλά η συνεργασία για τη διαχείριση των συνόρων, την πολιτική ασύλου και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι συστηματική	Όπως στο σενάριο «Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο», η ΕΕ μιλάει με μία φωνή για όλα τα θέματα εξωτερικής πολιτικής· δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση	Σημαντικά εκσυγχρονισμένος και αυξημένος, με τη στήριξη των ιδίων πόρων· εφαρμόζεται η λειτουργία δημοσιονομικής σταθεροποίησης για τη ζώνη του ευρώ	Η λήψη αποφάσεων είναι ταχύτερη και η εφαρμογή αυστηρότερη σε όλους τους τομείς· τίθενται ζητήματα λογοδοσίας για κάποιους που έχουν την αίσθηση ότι η ΕΕ έχει αφαιρέσει υπερβολικά πολλές εξουσίες από τα κράτη μέλη

Ενδεικτικά παραδείγματα

- Επιδιώκεται ενεργά η σύναψη εμπορικών συμφωνιών. Η ΕΕ αναλαμβάνει εξ ονόματος των 27 κρατών μελών της τη δρομολόγηση, τη διαπραγμάτευση και την ταχεία κύρωση των συμφωνιών.
- Οι Ευρωπαίοι χρησιμοποιούν συνδεδεμένα οχήματα απρόσκοπτα σε όλη την Ευρώπη χάρη στους πανευρωπαϊκούς κανόνες και στο έργο μιας ευρωπαϊκής υπηρεσίας επιβολής του νόμου.
- Οι Ευρωπαίοι που επιθυμούν να έχουν λόγο σχετικά με προτεινόμενο έργο αιολικής ενέργειας που χρηματοδοτείται από την ΕΕ στην περιοχή τους συναντούν δυσκολίες στην προσπάθειά τους να εντοπίσουν την αρμόδια ευρωπαϊκή αρχή.
- Οι πολίτες που ταξιδεύουν στο εξωτερικό λαμβάνουν προξενική προστασία και συνδρομή από πρεσβείες της ΕΕ, οι οποίες σε ορισμένες περιοχές του κόσμου έχουν αντικαταστήσει τις εθνικές. Πολίτες τρίτων χωρών που επιθυμούν να ταξιδέψουν στην Ευρώπη μπορούν να διεκπεραιώνουν τις αιτήσεις θεώρησης μέσω του ίδιου δικτύου.
- Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας γίνεται το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο. Υπόκειται στον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αναλαμβάνει νέες αρμοδιότητες με σκοπό τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για τη χρηματοδότηση της τρίτης γενιάς του «Σχεδίου Juncker», με στόχο την τόνωση των επενδύσεων σε όλη την Ευρώπη.

4. Η μελλοντική πορεία

Η πρόοδος που, σε μεγάλο βαθμό, φαινόταν αδύνατη πριν από 60 χρόνια στην Ευρώπη θεωρείται πλέον δεδομένη. Οι πιο ζοφερές μας ημέρες θα εξακολουθήσουν να είναι πολύ πιο λαμπρές από οποιαδήποτε ημέρα πέρασαν οι πρόγονοί μας όταν ήταν φυλακισμένοι στο Βεντοτένε.

Οι ελευθερίες, τα δικαιώματα και οι ευκαιρίες τις οποίες δημιούργησε έκτοτε η ΕΕ θα ήταν αδιανόητες ακόμη και για τον νου τέτοιων οραματιστών. Τώρα που η ενωμένη Ευρώπη γιορτάζει την επέτειο της ίδρυσής της, είναι καιρός να ανανεώσουμε τις δεσμεύσεις μας, να ανακτήσουμε την περηφάνια μας και να διαμορφώσουμε το μέλλον μας.

Οι αλλαγές σε όλους τους τομείς μπορεί να είναι αναπόφευκτες, αλλά το τι θέλουμε από τη ζωή μας και οι ευρωπαϊκές αξίες στις οποίες είμαστε προσηλωμένοι παραμένουν στοιχεία αμετάβλητα. Θέλουμε μια κοινωνία στην οποία η ειρήνη, η ελευθερία, η ανεκτικότητα και η αλληλεγγύη υπεργερούν έναντι καθετί άλλου. Θέλουμε να ζούμε σε καθεστώς δημοκρατίας, με πλουραλισμό απόψεων και ανεξάρτητο, ελεύθερο Τύπο που να ασκεί κριτική. Θέλουμε να είμαστε ελεύθεροι να διατυπώνουμε τη γνώμη μας και να έχουμε τη βεβαιότητα ότι κανένας άνθρωπος και κανένας θεσμός δεν είναι υπεράνω του νόμου. Θέλουμε μια Ένωση στην οποία όλοι οι πολίτες και όλα τα κράτη μέλη θα έχουν ισότιμη αντιμετώπιση. Θέλουμε να δημιουργήσουμε για τα παιδιά μας μια καλύτερη ζωή από εκείνη που είχαμε εμείς.

Οποιοδήποτε από τα παραπάνω σενάρια κι αν είναι αυτό που θα αποδειχθεί πλησιέστερο στην πραγματικότητα, αυτές οι αξίες και αυτές οι υψηλόφρονες επιδιώξεις θα εξακολουθήσουν να ενώνουν τους Ευρωπαίους και αξίζει να τις υπερασπιστούμε.

Η ΕΕ είναι ένα μοναδικό εγχείρημα, που κατάφερε να συνδυάσει τις προτεραιότητες του κάθε κράτους μέλους και να συνενώσει οικειοθελώς τις εθνικές κυριαρχίες, με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση των εθνικών και των συλλογικών συμφερόντων. Η πορεία μας δεν ήταν πάντα απρόσκοπτη και η Ένωσή μας δεν ήταν ποτέ τέλεια, αλλά έχει δείξει ότι είναι ικανή να ανασχηματίζεται και έχει αποδείξει την αξία της διαχρονικά. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της, ακολουθώντας το σύνθημα «Ενωμένοι στην πολυμορφία», μπόρεσαν να αξιοποιήσουν τα μοναδικά πλεονεκτήματα και τον πλούτο τους για να επιτύχουν πρωτοφανή πρόοδο.

Σ' έναν αβέβαιο κόσμο, τα θέληγτρα της απομόνωσης μπορεί να φαίνονται σε κάποιους δελεαστικά, αλλά οι επιπτώσεις της διάσπασης και του κατακεραματισμού θα είναι πολύ ευρύτερες. Οι ευρωπαϊκές χώρες και οι πολίτες τους θα έμεναν έκθετοι στο φάσμα ενός παρελθόντος διχασμών και θα γίνονταν βορά στα συμφέροντα ισχυρότερων δυνάμεων.

Η Ευρώπη πρέπει πλέον να κάνει τις επιλογές της. Υπάρχουν τόσες ευκαιρίες όσες και προκλήσεις. Αυτή μπορεί να

είναι η ώρα της Ευρώπης, αλλά θα αξιοποιηθεί μόνο αν και τα 27 κράτη μέλη ενεργήσουν από κοινού με την ίδια αποφασιστικότητα.

Η παρούσα Λευκή Βίβλος πρέπει να ανοίξει μια ειλικρινή και ευρεία συζήτηση με τους πολίτες σχετικά με την εξέλιξη που θα πρέπει να έχει η Ευρώπη τα επόμενα έτη. Κάθε φωνή θα πρέπει να ακουστεί. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, θα διοργανώσει μια σειρά συζητήσεων σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης σε όλα τα εθνικά κοινοβούλια, τις πόλεις και τις περιφέρειές της. Οι ιδέες και η αποφασιστικότητα των εκατοντάδων εκατομμυρίων Ευρωπαίων θα είναι ο καταλύτης της προόδου μας.

Η Λευκή Βίβλος αποτελεί τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο κορυφής της Ρώμης. Όπως κάθε επέτειος, έτσι και η επέτειος της Ρώμης θα αποτελέσει τη φυσιολογική χρονική στιγμή για να αναστοχαστούμε για τις επιτυχίες των τελευταίων 60 ετών. Ωστόσο, θα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστεί ως η έναρξη μιας διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας η ΕΕ των 27 θα αποφασίσει από κοινού για το μέλλον της.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συμβάλει στη συζήτηση αυτή κατά τους προσεχείς μήνες με μια σειρά από έγγραφα προβληματισμού σχετικά με τα ακόλουθα θέματα:

- η ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης της Ευρώπης·
- η εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, με βάση την έκθεση των πέντε προέδρων του Ιουνίου 2015
- η τιθάσευση της παγκοσμιοποίησης·
- το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας·
- το μέλλον των οικονομικών της ΕΕ.

Όπως και η παρούσα Λευκή Βίβλος, τα εν λόγω έγγραφα προβληματισμού θα προσφέρουν διάφορες ιδέες, προτάσεις, εναλλακτικές επιλογές ή σενάρια για την Ευρώπη του 2025, ώστε να ξεκινήσουν οι συζητήσεις, χωρίς να παρουσιάζουν, σ' αυτό το στάδιο, οριστικές αποφάσεις.

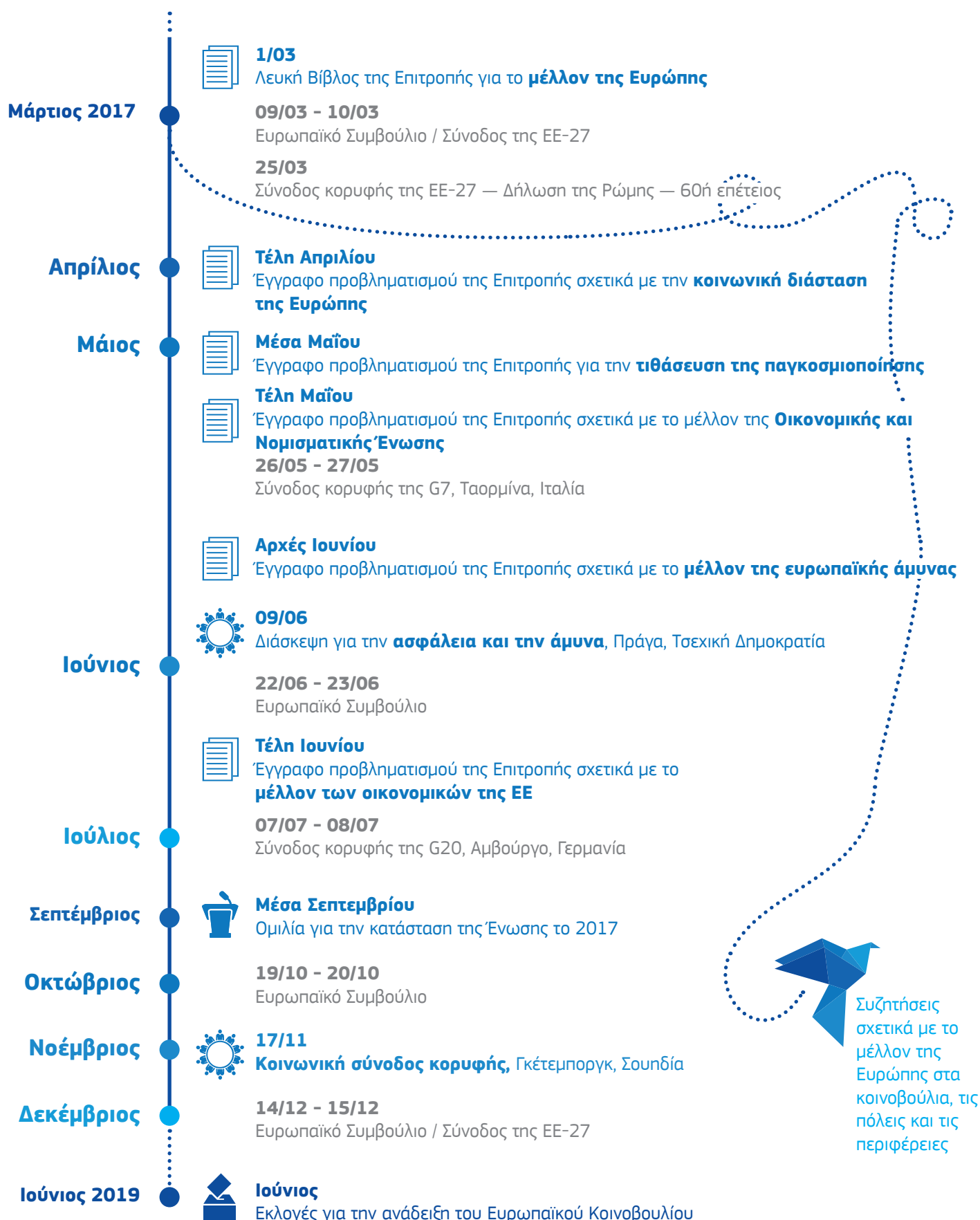
Ο Πρόεδρος, κ. Juncker, θα προωθήσει αυτές τις ιδέες στην ομιλία του για την κατάσταση της Ένωσης το 2017, προτού καταστεί δυνατό να συναχθούν τα πρώτα συμπεράσματα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου του 2017. Έτσι, αναμένεται ότι θα διευκολυνθεί η λήψη αποφάσεων σχετικά με ένα πλαίσιο δράσης που θα παρουσιαστεί εγκαίρως ενόψει των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που θα διεξαχθούν τον Ιούνιο του 2019.

Η συλλογική μας βούληση είναι εκείνη που θα οδηγήσει την Ευρώπη μπροστά. Όπως και οι προηγούμενες γενιές, έτσι κι εμείς κρατάμε το μέλλον της Ευρώπης στα χέρια μας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Η διαδικασία της Λευκής Βίβλου: από τη Ρώμη στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 2019

Τα πέντε σεναρια: επισκόπηση πολιτικής

	ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ ΚΑΝΟΝΙΚΑ	ΤΙΠΟΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ	ΟΣΟΙ ΘΕΛΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΚΑΝΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ	ΚΑΝΟΥΜΕ ΛΙΓΟΤΕΡΑ ΜΕ ΠΙΟ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ	ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΠΟΛΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ	Η ενιαία αγορά ενισχύεται, μεταξύ άλλων στον ενεργειακό και το ψηφιακό τομέα· η ΕΕ-27 επιδιώκει προοδευτικές εμπορικές συμφωνίες	Ενισχύεται η ενιαία αγορά αγαθών και κεφαλαίων· τα πρότυπα εξακολουθούν να διαφέρουν· δεν διασφαλίζεται πλήρως η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών	Όπως και στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», η ενιαία αγορά ενισχύεται και η ΕΕ-27 επιδιώκει προοδευτικές εμπορικές συμφωνίες	Ορίζονται ελάχιστα κοινά πρότυπα, αλλά ενισχύεται η εφαρμογή τους σε τομείς που ρυθμίζονται σε επίπεδο ΕΕ· το εμπόριο ρυθμίζεται αποκλειστικά σε επίπεδο ΕΕ	Η ενιαία αγορά ενισχύεται, με την εναρμόνιση των προτύπων και την αυστηρότερη εφαρμογή τους· το εμπόριο ρυθμίζεται αποκλειστικά σε επίπεδο ΕΕ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	Σταδιακή πρόοδος ως προς τη βελτίωση της λειτουργίας της ζώνης του ευρώ	Η συνεργασία στη ζώνη του ευρώ είναι περιορισμένη	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», με εξαίρεση μια ομάδα χωρών οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία σε τομείς όπως η φορολογία και τα κοινωνικά πρότυπα	Λαμβάνονται μέτρα για την ενοποίηση της ζώνης του ευρώ και για την εξασφάλιση της σταθερότητας της· η ΕΕ-27 έχει μικρότερη συμβολή σε ορισμένες πτυχές της πολιτικής για την απασχόληση και της κοινωνικής πολιτικής	Υλοποιείται η οικονομική, χρηματοοικονομική και δημοσιονομική ένωση, όπως περιγράφεται στην έκθεση των πέντε προέδρων του Ιουνίου 2015
ΣΕΝΓΚΕΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	Η συνεργασία για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων εντείνεται σταδιακά· πρόοδος προς την κατεύθυνση ενός κοινού συστήματος ασύλου· βελτίωση του συντονισμού σε θέματα ασφάλειας	Δεν υπάρχει ενιαία πολιτική για τη μετανάστευση ή το άσυλο· ο περαιτέρω συντονισμός για την ασφάλεια επιτυγχάνεται σε διμερές επίπεδο· οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα γίνονται συστηματικότεροι	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», με εξαίρεση μια ομάδα χωρών οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία σε θέματα ασφάλειας και δικαιοσύνης	Η συνεργασία για τη διαχείριση των συνόρων, την πολιτική ασύλου και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι συστηματική	Όπως στο σενάριο «Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο», αλλά η συνεργασία για τη διαχείριση των συνόρων, την πολιτική ασύλου και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι συστηματική
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ	Επιτυγχάνεται πρόοδος στην προσπάθεια της ΕΕ να μιλάει με μία φωνή στις εξωτερικές υποθέσεις· στενότερη συνεργασία στον τομέα της άμυνας	Ορισμένα θέματα εξωτερικής πολιτικής αντιμετωπίζονται ολοένα και περισσότερο σε διμερές επίπεδο· η συνεργασία στον τομέα της άμυνας παραμένει όπως σήμερα	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», με εξαίρεση μια ομάδα χωρών οι οποίες εντείνουν τη συνεργασία στον τομέα της άμυνας, με έμφαση στον στρατιωτικό συντονισμό και τον κοινό εξοπλισμό	Η ΕΕ μιλάει με μία φωνή για όλα τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση	Όπως στο σενάριο «Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο», η ΕΕ μιλάει με μία φωνή για όλα τα θέματα εξωτερικής πολιτικής· δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΕ	Εν μέρει εισηγημένοι, ώστε να ανταποκρίνεται στο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ	Επιανεστιασμένοι στη χρηματοδότηση των ουσιαστών λειτουργιών που απαιτούνται για την ενιαία αγορά	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», διαθέτουν συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί από ορισμένα κράτη για τους τομείς στους οποίους αποφασίζουν να κάνουν περισσότερα	Σημαντικά επανασχεδιασμένοι, ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες προτεραιότητες που έχουν συμφωνηθεί στο επίπεδο της ΕΕ-27	Σημαντικά εισηγημένοι και αυξημένοι, με τη στήριξη των ιδίων πόρων· εφαρμόζεται η λειτουργία δημοσιονομικής σταθεροποίησης για τη ζώνη του ευρώ
ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ	Η θετική ατζέντα για την ανάληψη δράσης αποφέρει απτά αποτελέσματα· η λήψη αποφάσεων παραμένει δυνάστη· η ικανότητα υλοποίησης των δεσμεύσεων δεν ανταποκρίνεται πάντα στις προσδοκίες	Η διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορεί να είναι πιο κατανοητή, αλλά η ικανότητα συλλογικής δράσης περιορίζεται· τα ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος χρειάζεται συχνά να επιλυθούν σε διμερές επίπεδο	Όπως στο σενάριο «Συνεχίζουμε κανονικά», η θετική ατζέντα για την ανάληψη δράσης στο επίπεδο των 27 αποφέρει απτά αποτελέσματα· ορισμένες ομάδες επιτυγχάνουν περισσότερο από κοινού σε ορισμένους τομείς· η διαδικασία λήψης αποφάσεων γίνεται πιο σύνθετη	Η αρχική συμφωνία σχετικά με την ιεράρχηση ή την εγκατάλειψη καθηκόντων παρουσιάζει δυσκολίες· μόλις καθιερωθεί, η διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορεί να γίνει πιο κατανοητή· η ΕΕ ενεργεί ταχύτερα και πιο αποφασιστικά στους τομείς όπου έχει μεγαλύτερο ρόλο	Η λήψη αποφάσεων είναι ταχύτερη και η εφαρμογή αυστηρότερη σε όλους τους τομείς· τίθενται ζητήματα λογοδοσίας για κάποιους που έχουν την αίσθηση ότι η ΕΕ έχει αραιώσει υπερβολικά πολλές εξουσίες από τα κράτη μέλη

